EPISTOLA
RESPONSORIA
R. P. ISAACI DE BRUYN
SOCIETATIS JESU
AD EXIMIUM DOMINUM
MARTINUM DE SUUAEN
S. Th. Doctorem Lovaniensem &c.

CAPUT PRIMUM.

Expenditur Exordium Eximii, & injustis ejus querimoniis satisfit.

§. I.

Retunditur injusta Eximii Querimonia.

ACcepi Epistolam Tuam, Vir Eximie: animo illam pacato percurri, & quamquam nonnunquam in me, meosque Socios esses iniquior, non fui tamen commotus. Unum dolebam, tantum tibi laboris sumptum esse frustrà. Epistola nihil habebat epistolare, sed apparebat potius veluti delineatio quædam rudis, prolixioris Apologiæ. Habe igitur ad scriptum tuum non breve, responsum paulò prolixius, ut queri deinde non possis ex argumentis tuis aliquid à me dissimulatum esse. Responsiunculam hanc luci non ita pridem debitam vulgare distuli adhuc, quod morbo te non levi correptum intelligerem, ne ægro, quod aiunt, leoni viderer velle insultare, teque illo tempore scripto gravarem, quo suam menti corpus serenitatem invidet, nec rationum

pondus examine justo librari patitur. Nunc, ubi tibi redditam sanitatem intelligo, spero rationes meas altiùs animum tuum subituras, atque hunc non minimum futurum moræ meæ fructum.

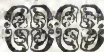
Cessantibus aliis tibi ipsi applaudis, dum tuam adversus me Epistolam sic ordiris: *Benedictus Deus, quo adjuvante tam orthodoxè, dilucidèque sententiam meam de Gratia & libero arbitrio publicis in scriptis exponere mihi licuit, ut ea à Primariis tum Cleri, tum Religiosorum Ordinum Viris sive in, sive extra hanc Academiam tamquam genuina S. S. Augustini & Thomæ doctrina commendari, à nemine hactenus gratiæ per se efficacis defensore vel leviter impugnari, denique & à R. V. non nisi hoc solo Titulo arrodi meruerit; quòd existimes, alia me interius sentire, quam publicis in scriptis coram Orbe universo professus sum.* Hunc præcocem Triumphum lamentabilibus næniis mox ipse contaminas ac suspectum reddis ita prosequens: *Placuit nihilominus tibi, R. P. tum in nuperis tuis Thesibus, tum in earumdem publica defensione, me quidem ut hæreticum per te, vel per discipulum tuum proclamare, & hanc orthodoxam doctrinam meam de hæresi suspectam reddere.*

Egone sim præceps adeò, ut aut hæreticum te proclamem, aut proclamari sinam, aut adeò præceps sit è meis quisquam? Idque non in Disputationibus tantum, in quibus nonnunquam fervor linguam præcipitat, sed in ipsis Thesibus, quæ solent animo pacatiore concipi? Ubi quæso, quâ paginâ, quotâ Thesi id à me peccatum est? Cur non designasti locum aliquem ex quo similis calumnia possit exsculpi? Satis tibi fuit Theses ipsas nominare, sed si verè reperisses aliquid, avidissimè credo descripsisses, tu, qui nihil ambis magis, quam ejusmodi laciniis scripta tua ampliare, & cantilenis iisdem semper recantatis reddere æstimabilia. Hanc igitur Querimoniæ tuæ partem primam pro nihilo habeo.

Nunc ad alteram: *Adsunt mihi*, inquis, *instrumenta fide dignissima, quibus evincam, iniquissimam hanc calumniam mihi in Disputatione tua nupera impactam fuisse.* Quæ illa? testes credo, quibus ante hac lusus sæpius, Eruditis Lectoribus ludibrium debuisti. *Qui cito credit*, Exim: Martine, *levis est corde*, solent non rarò discipuli, quales, ut reor sunt tui testes, per ejusmodi frivolas delationes Magistrorum suorum gratiam aucupari. Quidquid in Disputatione dictum est, id ipse tibi quam potero brevissimè, & sincerissimè exponam. Quidam è disputatoribus causam tuam & SUPPLICANTIUM agens contendebat non aliud usitatum fuisse unquam in Ecclesia, quam, ut etiam à suspectæ fidei hominibus exigeretur Professio, non qua Autorem aliquem, aut

ali-

alicujus Libri sensum, sed quâ hæresim proscriptam damnarent. Inter cætera allatum est exemplum Theodoreti, de quo (ut notabat defendens) quamdiu tergiversabatur absolutè anathema dicere Nestorio, proclamabant Chalcedonensis Synodi Patres: *Theodoretus Hæreticus est: Hæreticum foras mitte.* Atque ita Argumento finis impositus est. Hic summam habes totius rei actæ; unde Testes illos tuos non alio pacto liberare possum crimine testimonii falsi, nisi Te sibi repræsentaverint ut Theodoretum alterum in Chalcedonensi Synodo reum actum, adeo ut quod referebatur proclamatum fuisse à Patribus adversus Theodoretum, adversus Te à nobis proclamatum esse judicaverint. Occasionem huic errori dederit, quod in eadem cum Theodoreto causa versari videri possis. Clamabat & protestabatur Theodoretus coram synodo, uti ejus acta referunt: *Ego per Dei gratiam ab Orthodoxis sum nutritus, & Orthodoxè docui .... & non solum Nestorium & Eutychen, sed & omnem hominem, qui rectè non sapit, aversor ..... omnem Hæreticum anathematizo, Nestorium & Eutychen & omnem hominem dicentem, vel opinantem duos filios, anathematizo.* Similia ex Te, si tamen usque eo prosilire te passus est amor Jansenii, audiverant forte illi tui: *Ab Orthodoxis, Laus Deo, educatus sum:* CHRISTIANUS *nomen meum*. CATHOLICUS *cognomen: Orthodoxè semper docui: damno omnem sensum ab Ecclesia in quinque famosis Propositionibus damnatum: omnem hominem, qui non rectè sapit, aversor, ipsum etiam Iansenium, si is erravit.* Hæc omnia à Theodoreto tam speciosè proclamata, non potuerunt illum hæresios suspicione eximere *Episcopi clamaverunt, ille Hæreticus est: iste Nestorianus est. Hæreticum foras mitte:* donec disertis tandem verbis, citra exceptionem omnem apertè diceret *Anathema Nestorio* illa Te inter & Theodoretum in quæstione prorsus eâdem similitudo fecerit, ut de Te dictum finxerint quod erat de Theodoreto narratum. Hoc quippe unum discriminis intercedit, quod Tu necdum ut Theodoretus in synodo œcumenica spectabilis adactus sis communibus Episcoporum vocibus anathema dicere Jansenio: quod si tum detrectares, ut detrectasti hactenus, quid auditurus esses, potes ex Theodoreti exemplo discere. Hæc ad injustam illam tuam querimoniam retundendam dicta sunto.

§. II.

Exponuntur rationes ob quas Eximius de Hæresi Janseniana suspectus videatur.

NUllus inficior, quædam in meis Thesibus congesta esse, quæ fidem & Doctrinam tuam, Vir Eximie, jure merito, Orthodoxis omnibus suspectam faciant: sed hæc à me non tam quæsita sunt, quam à Teipso obtrusa: dum postquam primus, nec à me unquam vel verbo lacessitus, per tuas Antitheses ad certamen provocasses, ea deinde ad defensionem tuam attulisti, quæ fidem tuam non tam purgarent, quam magis magisque inficerent, relictis ubique non obscuris pertinaciæ cujusdam vestigiis, quâ Jansenii doctrinam ejurare Religioni quodammodo ducis.

I. Namque in proponenda tua doctrina phrasibus illis uteris ac loquendi modis, quales passim occurrunt in Jansenio, quod cum tibi à me objectum esset, *quam vana* exclamas Epistolæ tuæ §.7. *Diverticula! sane quos habeat* (Jansenius) *loquendi modos, parum, v l nihil mea interest: dummodo &c.* Interesse deberet plurimum Exim. Magister: nam ut scitè Hieronymus, cum hæreticis ne verbum quidem oportet habere commune, in eâ præsertim materia, in qua tam evidens est ob circumstantia undique præcipitia, errandi discrimen, viasque tam lubricas, in quibus tot præstantia ingenia, fefellit vestigium.

II. Posteaquam hâc ratione in apertam erroris suspicionem temerè te conjecisses, velut ad sacram anchoram, aut ultimam naufragantium tabulam, trito jam à suspectis hominibus tramite, ad quinque articulos confugisti, à Jansenianæ factionis primipilis, in supremis rerum angustiis, in Gallia olim ex Arnaldi genio adornatos, dubio sub phrasibus Thomisticis habitu, sub quibus Jansenianum virus occultè delitesceret, ut à me in Thesibus Anni 1689. & deinde ab aliis operosius demonstratum est, ad quæ, ut tua phrasi utar, pisce mutior hæsisti hactenus.

III. Iisdem prorsus principiis niteris, quibus nituntur Calvinus & Jansenius, totumque suum superstruxerunt de gratia Systema, quæq; cum Systemate Thomistico è diametro pugnant, ut manifestum feci Thesibus Anni 1688.

IV. Dum Thomista videri studes, non apicularum sed aranearum mo-

morem imitaris, & ut scribebam nuper, ex lectissimis Thomistarum scriptis, modos loquendi studiosè seligis crudos maximè, quique ad Iansenii sensum videantur adludere, non secus ac si ex hortis omnium nobilissimorum florum copiâ refertis, solos eligeres graveolentes.

V. Non sine singulari præconio atque aggestis laudibus commendas doctrinam D. De Laleu & D. Rivette, tam apertè Iansenio consentientium, ut è decem Doctoribus Parisiensibus, qui Theologiam in Sorbona publicè prælegunt, quorum judicio scripta eorum fuerant subjecta, repertus sit nullus, qui non judicaverit eandem in iis contineri doctrinam, quæ in Iansenio condemnata est.

VI. Pressus definitione Concilii Tridentini adversus Calvinum promulgatâ, non vereris asseverare, Calvinistas præcipuos hujus temporis in materia de libertate & gratia, eadem sentire & loqui, quæ Catholici loquuntur & sentiunt. Qui tamen ipsi cum sua Dordracena Synodo profitentur apertè, se ne ad latum unguem à Calvini vestigiis deflectere, & bellum gerere cum Tridentinis Patribus irreconciliabile, ut sæpius tibi à me objectum est, sed semper sine responso sum dimissus, adeò ut idipsum silentio tuo satis agnoscas. Certè similis cum Ecclesiæ hostibus collusio malè cadit in Doctorem Catholicum.

VII. In quadam charta volatica contra me edita, socium tibi adjungis Petrum Iurium, quo neminem habent Calvinistæ hodie plurium palmarum, ut ipsi arbitrantur, & cui magis suam causam credant. Hunc de debilibus gratiæ motibus à te, & à Iansenio adstructis, quosque Calvinista nullus excluserit non nulla argutantem ideo in Theatrum veluti Doctorem Catholicum hac in parte introducis: hunc inquam Iurium, qui verè de vestra ad se & ad suos accessione gloriatur, & intrepidè coram Orbe toto inficiatur, suos in hoc puncto à Calvini placitis descivisse. Hunc Iurium qui vos non injuriâ de mendacio coarguit, quo falsò gloriamini, cum vos ad Calvini castra accesseritis, Calvinistas accessisse ad vos.

VIII. Dictis hisce & factis contractam nominis maculam, & altè impressam quorumdam animis sinistram de te, tuaque doctrina suspicionem, cum posses non magno negotio diluere, & domestica hujus rei in Academia Lovaniensi exempla non deessent, publicè agnoscendo justè damnatam esse in sensu autoris Iansenii doctrinam, renuis Jansenio nuntium remittere, & ullum tuam inter, & Jansenii doctrinam, discrimen ostendere, quin vanam hic Religionem prætexis Majorum tuorum, quorum te major tenet, quam Romanæ Sedis aut Ecclesiæ reverentia:

verentia : verba tua profeream jam sæpius objecta , sed donec resipiscas, nunquam satis obiicienda : nam ut meritò Prosper in Epistola ad Augustinum: *necessarium est etiam quæ scripta sunt scribere, ne leve existimetur , quod non frequenter arguitur.* Hæc inquam non erubescis scribere Thesium tuarum § 5. *Quis enim non videat periculum imminere non infundatum , si propositiones famosas damnarem in sensu ab Autore intento , ne hinc inferat aliquando* aliquis , ME NON MEAM TANTUM , SED ETIAM MAIORUM MEORUM DOCTRINAM IMPRUDENTER DAMNASSE. Hanc tuam adeò claram professionem , quâ intima animi tui sensa tam clarè prodideras, expertus invidiæ non satis ferendæ esse obnoxiam , nescio quibus offuciis conatus es deinde obscurare , & veluti linteo obducere: Periculum, scribis, veluti retractans & ingenuitatis tuæ pœnitens , inde imminere non infundatum , ne ex Adversariis tuis nonnulli contendant, gratiam omnem de se infallibiliter efficacem, adeòque eam etiam , quam tu asseris , eandem esse , quæ in Tridentino & à Pontificibus R: R: per constitutiones contra Jansenium condemnata est. Contendunt id Adversarii tui ? Ita esto contendant : an hoc satis est , quo te purges ? Vel existimas id eos contendere justa de causa , solidè , & ex rei veritate , vel ex causa futili , vanè , & præter rei veritatem ? Si primum , ut non obscurè innuis (cur enim vereteris hic notam subire imprudentiæ , quasi Jansenium ejurando , Majorum tuorum , & tuam doctrinam ejurares ?) nunquam efficies Catholicè sentire te , etiamsi millies proclames te esse Thomistam , & juratissimum Thomistam : semper enim restabit justa & violenta suspicio , ne id animo proclames Janseniano , id est hæretico , quippe qui existimes , inter Thomistarum sententiam , & damnatam Jansenii doctrinam , eam esse cognationem aut identitatem , ut hæc falsa & meritò condemnata esse non possit , quin illa falsa pariter & condemnata sit , & hâc unicâ gratiâ Thomistæ nomen adsciscas , ut sub famoso illo clypeo delitescas , tantòque securius , ac liberius Jansenizes : si alterum existimes , & Fidei Catholicæ satis securus sis , ineptè , ne dicam stultè,vereris notam imprudentiæ , si Jansenium publicitus ejures, quo procul à te ablegato , sine incommodo fidei tuæ rationem omnibus reddes , quam reddere ex Petri monito jubemur Christiani omnes adeò luculentam , ut nulli non obtrectatori os obturetur. Certè ego tergiversatus non sum meam , & Societatis doctrinam à Semipelagianorum dogmatis secernere , dum tu Exim: Domine secutus Jansenium non es veritus , gratiam à Molina Catholicè assertam confundere cum *gratia possibilitatis* ut Augustinus vocabat gratiam Pelagianorum.

Non

Non me ægrè habuit, quin lætandum potius censui, occasionem per te mihi præberi, sinceram fidem, & sanam doctrinam meam, in majori luce omnium oculis exponendi. Unum dolui imperitis hominibus, & Academico vulgo sic fucum fieri ab Eximio Viro, cujus dicta omnia solent discipuli venerari, ut Apollinis oracula: Quin meo provocatus exemplo, condemnato Iansenii errore discrimen justum inter tuam & proscriptam illius doctrinam niteris exhibere? Sed *quis non videat periculum imminere* NON INFUNDATUM *si propositiones famosas damnares in sensu ab Autore intento ne hinc inferat* unusquisque, *te* TUAM *& Majorum tuorum doctrinam* IMPRUDENTER *damnasse.*

IX. Post hæc omnia plaudis tibi & animo gestis quod honorifica quædam obtinueris testimonia partim à Domesticis, qui in eodem tecum luto hæsitant, partim à Dominicanis procul à Belgio semotis, & fraudum Jansenianarum ignaris, soloque delusis phrasium suarum cortice. Verum quid te juvant testimonia ista omnia, si animo Iansenianum virus foveas? Certe longè plures habuit Iansenius & majoris notæ quam Tu, Doctrinæ suæ, & voluminis approbatores. Pelagium synodus Diospolitana absolvit, non sine aliqua doctrinæ ejus & personæ commendatione: at decepta erat ambiguis ejus verbis, & in speciem Catholicis *miserabilis* Synodus, ut eam Hieronymus vocat. Erga Celestium Zosimus Pontifex summâ benignitate usus est, eumque pro Catholico habuit, adeò ut accusatores ejus Erotem & Lazarum, velut calumniatores perstrinxerit: tantum potuit subdola vaferrimi illius hæretici professio, verbis ad speciem Catholicis involuta, quibus hæreticum celabat sensum. Ut te efferres Eximie Martine, ut Hymnum Ambrosii caneres, cum universo *Supplicantium* choro, si quæ te Synodus absolvisset, si Romanus aliquis Pontifex dimisisset, ambiguitate sermonis tui captus, si me accusatorem tuum describeret veluti calumniatorem, qui tantoperè exultas, tamque ineptè gestis, ob hominum nonnullorum suffragia, quorum vel nulla, vel parva est ad fidem faciendum autoritas? Et tamen felix ille causæ tuæ successus (si quæ potest esse in mala causa felicitas) securum facere non posset, nisi (quod hactenus cum multorum scandalo detrectas facere) damnatos errores in sensu Iansenii ejures. Ex his apparet, quam à te ultrò obtrusa sint, quæ fidem & doctrinam tuam orthodoxis omnibus meritò suspectam faciant, ut adeò mirum videri non debeat, quod quæ de Theodoreto tergiversante fidei suæ planam rationem reddere, dicta à Patribus Chalcedonensibus in disputatione narrata fuerunt, discipuli tui minus ad personam, quæ referebatur, attenti, quam ad rem quam

in

in te apprimè cadere ſentiebant, tibi applicuerint, & à nobis applicata fuiſſe per errorem retulerint.

§. III.

Excutiuntur Reſponſa Eximii, quibus fidem ſuam purgare nititur, contra rationem unam ſibi objectam, & oſtenditur quod damnatas V. Janſenii Propoſitiones non damnet juxta SS. Pontificum Conſtitutiones.

GEminas rationes exhibes Epiſtolæ tuæ §. 1. ob quas perſonam & doctrinam tuam de hæreſi ſuſpectam habeam, alteram, quam ſecundo loco refers *quod propoſitiones quinque ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatos, non damnes juxta Summorum Pontificum conſtitutiones.* Alteram *quod juxta me reverentiam non praſtes erga conſtitutiones Apoſtolicas, quam promittis.* Poſt quæ dicta, *atrox*, reclamas, *accuſatio!*

Si vel te judice Eximie Magiſter, atrox hæc accuſatio eſt, non poteſt non te judice atrox crimen eſſe, propoſitiones ab Innoc. X. & Alexandro VII. damnatas, non damnare juxta eorundem Pontificum conſtitutiones, & non præſtare reverentiam erga conſtitutiones Apoſtolicas, quam promittis. Examinemus an tam atrox crimen ea, qua debes ratione, diluas.

Primum, inquis, §. 4. conficio irrefragabiliter ſequenti ratiocinio: Quisquis damnat quinque propoſitiones ab Innoc. X. & Alex. VII. damnatas, eodem plane modo, ac ſenſu, quo illos damnarunt Epiſcopi quatuor, tempore Clementis IX. damnat illas juxta SS. Pontificum conſtitutiones.

Atqui ego propoſitiones illas damno eodem modo ac ſenſu, quo illos damnarunt præfati Epiſcopi.

Ergo propoſitiones illas damno juxta SS. PP. conſtitutiones.

Majorem in qua tota vis argumenti ſita eſt, ſic ſtabilis *quia nunquam teſtatus fuiſſet Clemens IX. Epiſcopos illos praſtitiſſe ſibi* VERAM *ac* TOTALEM *obedientiam, ſi non damnaſſent propoſitiones illas juxta Summorum Pontificum conſtitutiones.*

Antequam ratiocinium hoc tuum, quod jactas eſſe irrefragabile, deſtruam, oppono argumentum æquè breve & ſolidum magis atque convincens, de quo ſententiam æquis Lectoribus permitto. Quis-

Quisquis non damnat quinque propositiones ab Innoc. X.& Alex. *VII.* damnatas eodem planè modo ac sensu, quo illas damnarunt Romani illi Pontifices, non damnat illas juxtà Summorum Pontificum constitutiones. Atqui quisquis non damnat eas in sensu Autoris, sive in eo sensu, quo extant in Libro cui titulus *Augustinus Cornelii Iansenii* non damnat eas eodem plane modo ac sensu, quo illas damnarunt Romani illi Pontifices: Ergo quisquis non damnat eas in sensu Autoris, sive eo sensu, quoextant in libro cui titulus *Augustinus cornelii Iansenii*, non damnat eas juxtà Summorum Pontificum Constitutiones.

Major mea non potest non ab ipso Eximio mihi dari, estque ipsâ meridianâ luce clarior, quia modus ac sensus, quo damnant in suis Constitutionibus Propositiones, ab ipsis Consti tutionibus non distinguitur; sive non est quidquam aliud, quam ipsæ Constitutiones. Tota igitur difficultas hæret in minore, quam tamen evidenter evincunt Constitutionum verba. Non memoro Bullam Urbanii *VIII.* quæ incipit, *In Eminenti*, quâ Librum Iansenii proscribit, & hujus suæ proscriptionis hanc rationem adjungit; *cum ex diligenti & matura Libri, cui titulus Augustinus, lectione postmodum compertum fuerit, in eodem libro, multas ex Propositionibus à Prædecessoribus nostris olim, ut præfertur, damnatis, contineri, & magno cum Catholicorum scandalo, & autoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi; nos huic malo in scandalum totius Reipublicæ Christianæ & fidei Catholicæ perniciem vertenti, opportunum remedium adhibere volentes &c.* Constat ergo ex hac Bulla Orthodoxis omnibus, qui Romanorum Pontificum sententiis ac decretis deferunt, doctrinam contentam libro Iansenii, pro qua censuræ eximenda, tanto tempore sudatum est.& tot turbæ ac tempestates excitatæ, scandalosam esse, & ab Urbani VIII. Prædecessoribus Pio V. & Greg. XIII. fuisse damnatam, idque in sensu autoris, sive eo sensu, quo in libro Jansenii traditur, quia in alio accepta sensu, doctrina Iansenii non est. Hæc sola Bulla, quamvis deessent cæteræ, à quovis obediente Ecclesiæ filio postulat ejurationem libri Ianseniani in materia damnata: verum ad Constitutiones propero Iansenistis magis fatales, Innocentii X. videlicet, & Alex: VII. de quibus nunc potissimum contentio est.

Innocentius X. Constitutione, quæ incipit *cum occasione*, qua famosas propositiones primum proscripsit, declarat se id facere *occasione impressionis libri, cui titulus Augustinus Cornelij Iansenij Episcopi Iprensis, cum inter alias ejus opiniones orta fuerit præsertim in Galliis contro-*

 troversia

versa super quinque ex illis &c. In quibus nota *ejus* id est Cornelii Jansenii Iprensis *opiniones*, adeoq; in Iansenii sensu quod Constitutionem suam finiens iteratò sic confirmat: *Non intendentes tamen, per hanc declarationem & definitionem super prædictis quinque propositionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones quæ continentur in prædicto Libro Cornelii Iansenii*, in quibus verbis rursus observa *alias opiniones.* censuit igitur & manifestè edixit propositiones à se proscriptas, propositiones esse Jansenii, seque illas in ejus sensu proscribere, quemadmodum, se nolle edixit, per hoc alias illius autoris opiniones probare.

Idem Innocentius in Congregatione generali Sanctæ Romanæ & Universalis Inquisitionis coram se habita alio decreto id ipsum disertius expressit, quod tale habet exordium: *Sanctissimus D. N. Innocentius Papa X. post condemnatam suâ Constitutione editâ Pridie Kalen: Iunii Anni Incarnationis Dominicæ 1653 in quinque propositionibus Augustini Cornelij Iansenij Episcopi Iprensis doctrinam, ne occasione doctrinæ prædictæ in mentes Christi fidelium aliquod dubium vel error irrepat, eumdem Augustinum Cornelii Iansenii &c iterato probibet & damnat &c* Ubi vides *in quinque Propositionibus doctrinam Cornelij Iansenij* disertissimè fuisse damnatam, & iterum iterumque damnari.

Alexander VII. in Bulla, quæ incipit *ad sacram* Bullæ Innocentianæ fidelissimum agens interpretem, supra dicta sic confirmat & cavillationes omnes præcludit: *licet ea quæ Apostolicis Constitutionibus abundè fuerunt definita, nova decisionis, sive declarationis accessione nequaquam indigeant, quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores, illa in dubium revocare, vel subdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iste latius divagetur, promptum Apostolicæ autoritatis remedium censuimus non esse differendum &c. .... Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque Propositiones vel in libro prædicto ejusdem Cornelij Iansenij non reperiri, sed fictè, & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse asserere magno cum Christi fidelium scandalo non reformident, nos, qui omnia, quæ hac in re gesta sunt, sufficienter & attentè perspeximus, utpote qui ejusdem Innocentij Prædecessoris jussu, dum adhuc in minoribus constituti Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congressibus interfuimus, in quibus Apostolicâ Autoritate eadem causa discussa est, eâ profectò diligentiâ, quâ major desiderari non posset, quamcumq; dubitationem super præmissis imposterum auferre volentes, ut omnes Christi fideles in ejusdem fidei unitate sese contineant, ex debito nostri Pastoralis*

Officii

officii, ac matura deliberatione prainsertam Innocentij Prædecessoris nostri Constitutionem, Declarationem, & Definitionem, harum serie confirmamus, approbamus & innovamus, & QUINQUE ILLAS PROPOSITIONES EX LIBRO PRÆMEMORATI CORNELII JANSENII EPISCOPI IPRENSIS, CUI TITULUS EST AUGUSTINUS, EXCERPTAS, AC IN SENSU AB EODEM CORNELIO JANSENIO INTENTO DAMNATAS FUISSE DEFINIMUS ET DECLARAMUS, ET UTI TALES, *injusta scilicet eâdem singulis notâ, qua in prædicta Declaratione & Definitione unicuique illarum sigillatim inuritur*, ITERUM DAMNAMUS. Commentatore non indigent verba adeo clara ac luculenta: tanta tamen fuit, & etiamnum hodie est quorumdam hominum obstinatio, ac partium studium, ut hæc ipsa, nescio quarum cavillationum nebulis obfuscare conati sint & conentur: quare & altera Constitutione opus fuit, præscribente Formulam Clero Gallicano, quâ subscribere debeat Constitutioni *Ad sacram*, quæ velut lapis quidam lydius esset datus Ecclesiæ, ad exploranda suspectorum hominum ingenia & ita sonat: *Ego Constitutioni Apostolicæ Innocentii X. datæ die 31. Maii 1653. & Constitutioni Alexandri VIII. datæ 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum me subjicio, & quinque Propositiones ex Cornelij Iansenii Libro, cui nomen Augustinus* EXCERPTAS ET IN SENSU AB EODEM AUCTORE INTENTO, PROUT ILLAS PER DICTAS CONSTITUTIONES SEDES APOSTOLICA DAMNAVIT, *sincero animo rejicio ac damno, & ita juro &c.*

Ex his sequitur invictè, eum, qui non condemnat quinque Propositiones famosas in sensu Iansenii, non condemnare easdem propositiones ex mente Constitutionum Pontificiarum: ergo, ut aiebam teipso judice, Vir Eximie, atrocis criminis reus est, quisquis Jansenianas Propositiones IN SENSU JANSENII non condemnat: ergo te ipso judice atrocis criminis reus tu ipse es, quamdiu tergiversaris & animum tuum non immutas.

Miseret me tui Eximie Martine, loquor ex intimo animi sensu, miseret me. Tu, qui parentibus natus es Catholicis, quorum majores, quique ipsi fortè in medio gentis pravæ pro Romano-catholica religione adversa multa passi sunt, qui Magistratibus & muniis in Republica gerendis, solius religionis amore renuntiarunt, certè renuntiare erant paratissimi, tu inquam, qui hujus amoris hæres potius esse debueras, quam fortunarum, tu, qui adeo piè, adeo Christianè ab iis institutus es, naufragii adeo præsentis periculo te diutius exponas, ne dicam jam nunc sis naufragus? Neq; ad tabulam à me tibi amicè porrectam extendas manum? Non possum non ingeminare, miseret me tui:

tui : utinam tantopere te ipſum misereat, & infelicitatem iſtam tuam tempeſtivè intelligas, ac intelligens ſerio recipiſcas. Sane quidquid dixeris, quidquid obtenderis, quidquid tibi inſtitutores illi tui ſuggeſſerint, quorum conſiliis nimium cæcè hactenus paruiſti, illud diffiteri non potes, longè eſſe conſultius, longè tutius, & ab errandi discrimine remotius, *Romano Pontifici* (id eſt ut Florentini verbis tibi non ignotis utar) *Succeſſori B. Petri Principis Apoſtolorum, Chriſti Vicario, totiusque Eccleſiæ Capiti, cui ſemmi in Beato Petro paſcendi, regendi, gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino noſtro IESV Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe*, illi inquam obtemperare & ejus ſtare judicio, ac definitivæ ſententiæ, quam *filios iniquitatis, publicæ pacis perturbatores* audire, quibus hactenus tantâ pertinaciâ auſcultas. Solebas hoc mihi monitum dare, & æqui, bonique conſului : tutius; tutius mi Pater ſectandum eſt, vaga probabilitas periculum omne non tollit. Hanc eandem cantilenam, quoties tuis occinuiſti diſcipulis *tutius tutius?* Hanc tuam ipſe regulam, in fidei, hoc eſt omnium graviſſimo negotio ſciens & volens negligis, & ita quidem, ut nec ulla probabilitatis umbra ſuperſit quæ te firmet, & à conſilio à me tibi dato jure avocet. Sed ne te unum fortè remoretur, quo minus veritati des manus,

Venio jam ad ratiocinium tuum illud *irrefragabile*, ut jactas; propoſitionem illius ſive majorem : *Quisquis damnat quinque propoſitiones ab Innocentio X. & Alex: VII. damnatas eodem plane modo ac ſenſu quo illas damnarunt Epiſcopi IV. tempore Clementis IX* (qui recuſarunt eas damnare in ſenſu à Ianſenio intento) *damnat illas juxta ſummorum Pontificum Conſtitutiones*, hanc inquam, majorem aio eſſe falſiſſimam cujus falſitas ex jam dictis facile cuivis etiam obſtinato apparet.

Sed inquis: *major argumenti patet, quia numquam teſtatus fuiſſet Clemens IX. Epiſcopos illos præſtitiſſe ſibi* VERAM ET TOTALEM *obedientiam, ſi non damnarent propoſitiones illas iuxta ſummorum Pontificum conſtitutiones.*

Reſpondeo aut aliam præſtitiſſe Epiſcopos illos obedientiam, aliterque propoſitiones damnatas ejuraſſe, quam referat Eximius, aut nunquam illorum obedientiam probaſſe Clementem.

At quod probaverit Clemens, inquies, conſtat ex Pontificio reſcripto. Non repugno. At, quod non aliam præſtiterint obedientiam, quam, quæ refertur ab Eximio ex Pontificio reſcripto, non patet, imo patet contrarium. Diſertè quippe teſtatur Clemens ſe abire nolle, à Prædeceſſorum ſuorum Innocentii X. & Alex. VII. Decretis ac ſtatutis :

tutis: abivisset autem quam longissimè, ut nullus non admiserit, si obedientiam adeò mutilam, adeò à Prædecessorum voluntate alienam, habuisset pro perfecta atque integra. Si tibi fides est, noluerunt unquam agnoscere quatuor illi Episcopi Jansenii doctrinam, in quinque propositionibus esse jure proscriptam: *Dogmatibus fidem, facto reverentiam promiserunt*: cujus promissionis sensus alius non est quam is: Profitemur propositiones illas quinque sensum aliquem complecti hæreticum, eumque ejuramus, quod autem dicitur, propositiones illas in Jansenii Libro contineri, & in illius sensu damnari, eatenus præstamus Constitutioni reverentiam, quæ tota in eo posita est, quod eam ut falsam nunquam simus oppugnaturi, sic tamen, ut liberum semper nobis esse velimus, de Jansenii doctrina sentire, quod volumus. Damnavit Innocentius X. *inter alias ejus* (Jansenii) *opiniones, quinq; propositiones sibi oblatas*, & posteaquam *pro rei gravitate* (verba Pontificis sunt) *coram S. R. E. Cardinalibus ad id specialiter sæpius congregatis, & a pluribus in sacra Theologia magistris, easdem quinque propositiones* fecisset *singillatim diligenter examinari, sollicitè implorata sancti Spiritus assistentia, divino Numine favente* declaravit & definivit, illas esse *temerarias falsas, impias, blasphemas, anathemate damnatas, & hæreticas*, mandans *omnibus Christi fidelibus sub censuris, & pœnis contra hæreticos in jure expressis, ne de dictis propositionibus sentire aliter præsumant, quam in hac præsenti sua Declaratione & definitione continetur*, idem Innocentius *post damnatam* ut loquitur *sua constitutione in quinq; propositionibus Augustini Cornelij Iansenij Episcopi Iprensis, doctrinam, ne occasione doctrinæ prædictæ in mente Christi fidelium aliquis error irrepat, eundem Augustinum Cornelij Iansenij iterato prohibet & damnat.* Urgentius adhuc premens Alexander VII. *Publicæ tranquillitatis perturbatores, & iniquitatis filios* appellat qui *prædictas quinque propositiones vel in Libro ejusdem Cornelii Iansenii non reperiri, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse asserere non reformidant*, & easdem *quinque propositiones ex Libro præmemorati Cornelij Iansenij excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Iansenio damnatas fuisse* definit & declarat, & ut hæreticas &c. iterum damnat, mandans *omnibus Christi fidelibus, ne prædictam doctrinam teneant sub pœnis & censuris contra hæreticos in jure expressis ipso facto absque alia declaratione incurrendis*, præcipimus insuper *omnibus Primatibus, Archi-Episcopis, Episcopis &c. Vt hanc suam declarationem & definitionem ab omnibus observari faciant, ac inobedientes & rebelles prædictis pœnis, aliisq; juris & facti remediis, invocato etiam si opus fuerit brachii sæcularis auxilio, omnino coërceant.* Ad hæc

præ-

præſcribit formulam Clero Gallicano qua prædictis Conſtitutionibus ſummorum Pontificum ſinguli ſe ſubjiciant, *& quinque propoſitiones in Cornelij Ianſenij Libro, cui nomen Auguſtinus, excerptas, & in ſenſu ab eodem auctore intento ſincero animo rejiciant ac damnent*, & ſe ita facere jurent. Interim laudati ab Eximio noſtro Epiſcopi IV. hanc quidem Conſtitutionibus tam ſolennibus & toties repetitis reverentiam promittunt, ut altum ſileant, an propoſitiones illæ in Janſenio contineantur, & an rectè damnatæ ſint nec ne, ſic tamen ut nec virtutis amore, nec metu pœnarum abdicare a ſe velint libertatem, ſentiendi de illis quod velint, quo pertinaci ſilentio in illis circumſtantiis altius quam ulla voce clamant ſe nolle Janſenii ſenſum à Pontificibus damnatum reiicere, ſed eum mordicus ſuſtinere velle, tonet & fulminet Roma, quantum velit, & hos Epiſcopos, eo modo palam agentes, non modo toleraverit Clemens, ſed ut plenè & perfectè obedientes Filios etiam commendaverit? ita exiſtimabit, quiſquis fidem adjecerit aſſerenti Eximio. Agamus ſincerè; fingamus tantiſper nihil reſpondiſſe Clementem, exiſtimaſne tu ipſe, Eximie Domine, ſimili ſilentio ſatisfactum eſſe Bullæ Innocentianæ & Alexandrinæ? exiſtimaſne nihil aliud utrumque illum Pontificem noluiſſe? Si ſincerè eloqui vis, quod cenſes, nunquam id dices, neque Pontificum iſtorum verba interpretationem ſimilem patiuntur, quam ſi vel obſcurè paterentur, non prætermitteres eam adferre, dum ſolo Epiſcoporum illorum exemplo, & Clementis Reſponſo pertinacem tuam inobedientiam erga Romanorum Pontificum Conſtitutiones, niteris excuſare: Putabiſne igitur Clementem minus aſſecutum eſſe Prædeceſſorum ſuorum mentem, quam quivis ſanæ mentis Theologus eam aſſequatur. Damnant Innocentius & Alexander propoſitiones V. ut hæreticas, neque alium in iis ſenſum damnant, quam Janſenii, ut pleniſſimè declarant: & Clemens exiſtimaverit eorum conſtitutionibus plenè ſatisfactum eſſe, ſi quis ſenſum, qualemcumque ſibi imaginari libuerit hæreticum damnaverit, ſic ut liberum ſibi relinquat, & abſolutè velit de Janſenio ſentire quod lubet, modo verbis non dicat Pontifices illos in definiendo erraſſe, quod tamen ſe in animo ſentire, illo ſilentio palam ſatis manifeſtat? Et hanc qualem qualem obedientiam, adeò præpoſterè Clemens appellaverit *plenam*, *perfectam*, *totalem*? Stipiti loquatur, qui hoc perſuadere nititur, quæ tandem diminuta erit obedientia, ſi hæc plena, quæ imperfecta, ſi hæc perfecta, quæ mutila, ſi hæc totalis ſit? Ut quid quæſo dogmatibus fidem, facto reverentiam pollicentur hi Epiſcopi, tuque horum æmularis exemplum, niſi

ut

ut illudatis hominibus minus peritis ? Edissere nobis , neque enim ignotum tibi est mysterium : an non ideo factum à dogmatibus , & dogmata à facto avellitis , quæ inviolabili nexu sibi mutuo in hac causa implicita sunt , & circa factum ideo hæretis quasi ancipites , ut , cum libuerit , dogmata tueamini , neque tamen de violatis Pontificiis constitutionibus convinci possitis , convincendi aliàs si factum ipsum dogmati , ut implicuêre Romani Pontifices , implicitum relinqueretis ? Damnatis dogmatibus fidem promittitis, facto sive definitioni de sensu Jansenii non fidem , sed reverentiam dumtaxat in solo silentio sitam , quod aliud esse non potest , quam fidem non fidem , hoc est nihil rei , sed inanem verborum strepitum damnatis dogmatibus promittere : nemo enim dogma , aut documentum censeat inanimatum vocum sonum , aut characterum congeriem sine ullo sensu aut significatione : sicut ergo dogma aut documentum non est , quod nullum sensum habeat , sic dogma Pontificum non est , nisi quod sensum à Pontificibus decretum , & declaratum contineat : atqui Pontifices expressè , iteratis vicibus , & summa solicitudine declarant sensum , in quo dogmata sive propositiones V. damnant esse SENSUM JANSENII , sive quem habent in Libro Jansenii , neque ullum alium sensum declarant se damnare , ut ipsi oculi vestri testes sunt : ergo dogmata , à Pontificibus in suis constitutionibus damnata , sunt V. propositiones IN SENSU JANSENII & non in alio sensu : atqui negatis fidem V. propositionibus damnatis IN SENSU JANSENII; ergo præter inanem verborum strepitum , nihil rei promittitis , & Mundo illuditis , dum damnatis dogmatibus fidem promittere imperitis videmini : nam qui Iansenii sensum non damnat , nihil eorum damnat , quod in Pontificum constitutionibus continetur , sed ad summum illud damnat , quod ipse pro libitu sibi fingit , ac imaginatur. Quæsita illa jus inter & factum in hac causa distinctio adeo inepta est , adeò futile effugium , adeò turpis & fæda cavillatio , ut ipsi eam Calvinistæ judicent Viris gravibus indignam. Audi quid de ea censeat adamatus tibi Iurius, quid de ea non suo dumtaxat , sed & suorum nomine loquatur : verba ejus Gallica decerpta ex præfatione Libri, quem inscripsit *Iustification de la Morale* &c Gallicè do , ne vis eorum & energia pereat , si transferantur in aliam linguam , sunt enim exquisita : *Nous avions eté choqué il y a long temps de l'obliquité de Mr. Arnauld dans la controverse du droit , & du fait sur l'affaire de cinq propositions & nous avoins regardé cela comme une chicanerie sans honneur & sans bonne foi.* Non ferunt hæretici, non fert ipse Iurius artes illas malas, & obliquum ac versipellem animum,

quo-

quo exceptionis adeò indignæ primus inventor & artifex Arnaldus, Pontificias constitutiones, quantum est in se, elusit, eorumque omnem vim infregit. Cavillum vocant *sine honore*, *sine bona fide* id est, qui in Virum honestum, & cui fidei bonæ superest aliquid, non cadat. Et Episcopos Arnaldi exemplo adeò fœdè & turpiter cavillantes tu vocas plenè, perfectè, integrè obedientes, & te auctore, ut tales ipse Romanus Pontifex Clemens IX. eos salutaverit ac commendaverit.

At inquis ita testantur ipsa acta.

Quam parum ex actis illis confici possit ad obvelandam pertinaciam vestram ad oculum summa eruditione demonstrat *Auctor Defensionis Formulæ*, cujus evidentia in hanc rem Argumenta, ne actum agam, prætermitto hic adnectere. Et brevi, ut spero, negotio isti ambulanti in tenebris lucem aliquam afferet Innocentius XII. Profectò si nihil hic fraudis intercesserit, & illa, quam Jansenistæ more suo fingunt, verè fuerit Pontificis mens, non potuerunt non illi acquiescere omnes Galliæ Episcopi, non potuit non Sorbona subscribere, non est cur amplius quid à suis subjectis Rex Galliæ exigat: & tamen Episcopi exceptionem istam non patiuntur, in Sorbonæ societatem admittitur nemo, qui non aliter ejurare damnatas quinque propositiones velit, neque Regiis mandatis paret, aut Jansenismi à se suspicionem amolitur, quisquis jus à facto in causa propositionum avellit, seque contrà Innocentium X. & Alexandrum VII. supremos suos judices erigit, Aliud quippe in ipsis dogmatibus damnat, quam quod illi damnarunt.

§. IV.

Respondetur ad reliquas Eximii exceptiones.

Verum pergis: ipsa nostra Societas aliquando se Arnaldico illo effugio defendit contra Thomistas in exitium Molinæ conspirantes, dum imminente jam jam fulmine persuadere conabatur in libello suo supplici Paulo V. oblato, *tamquam articulum fidei desiniri non posse, quod dogma de gratia per se efficaci à SS. Augustino & Thoma traditum fuerit*: ita nempe testis omne exceptione major capitalissimus Molinæ hostis Thomas Lemos refert in Miscellaneis.

An, & qualis libellus ille supplex à Lemosio exhibeatur, non discutio, cum Liber ad manum non sit, nec operæ pretium videatur conquirendo tempus insumere: certum est enim in istis miscellaneis multas

tas fabulas affictas esse Jesuitis, & constat, quod Auctor istius operis aut interpolator, quisquis fuerit, passim nimis liberaliter & nonnumquam enormiter fingendo quidlibet, fidem sibi & auctoritatem omnem detraxerit. Quare libellus ille supplex si, quem persuadere cupis, sensum contineat, Lemosium ipsum, aut potius Ianseniſtam quempiam qui eum subministraverit auctorem habet, non Jesuitam, apud quos Romanæ Sedis auctoritas majus semper pondus habuit. Audi quibus verbis Franciscus Macedo alias Molinæ hostis implacabilis, quemque advocatum tibi alibi adjungis, fabellas Lemosianis istis similes, explodat in Libro suo adversus Thom. Anglum: cum enim quæstio Theologico Historica de istis Congregationibus maximè injuriosa in lucem edita & ab illo lecta esset, sic scribit Articulo 3. *Erit autem æquum, ut quoniam Pontificia Sedis & auctoritatis, Societas IESV maxima & acerrima propugnatrix & vindex est, nos, qui de propugnanda eadem auctoritate agimus, Societatem quoque à calumnia vindicemus: cum tam conjuncta utriusque sit causa, ut non possit una sine altera aut defendi, aut oppugnari: quæ summa Societatis laus est eosdem habere cum Sede Romana & amicos, & inimicos, ut quicumque unam amet, & ambas diligat, & qui alteram oderit, ambas oderit. Id mihi legendo compertum, neminem, qui Romanæ Sedi bellum hostis intulerit, non etiam bellum Societati huic IESV Sanctissima, intulisse. Actam fuisse Romæ causam P. Molinæ & coram Pontifice Clemente primum VIII. deinde Paulo V. agitatam, & sciunt omnes, & mihi constat ..... Incidi in quoddam exemplum hujus disputationis typis mandatum Anno* 1644. *inscriptum* QUÆSTIO THEOLOGICA, HISTORICA ET IURIS PONTIFICII *avidissimè arripui, accuratissimè legi: sed non omninò acquievi. Deprehendi enim quædam in auctore affecti animi & præoccupati judicij signa, quæ illius exempli fidem elevarunt ..... Multa Molinæ imponuntur, quæ ne somniavit quidem. Valentiæ summo Theologo inepta & inscita responsiones sæpe tribuuntur, quæ vel à rudi discipulo reddi non possent. Iam illa insignis est impostura ad concitandam invidiam Societati, Molinistas publicè Romæ sustinuisse* PONTIFICEM IPSUM ERRARE POSSE *quod n.* 9. *habetur, quæ sententia maximè est à Societate aliena. Certè ut illa est & egregiè pia & prudens, nec sentire illud posset, nec ut sentiret evulgare deberet, iis præsertim (quæ fingit auctor) formidolosis temporibus.* Tum paucis interjectis subjungit, tametsi *maximè à Molinæ sententiis de gratia, placitisque dissentiam, nunquam tamen ad ea impugnanda uti volui* ejusmodi narratiunculis: utinam ex eo discas Magister Eximie istiusmodi missis fabellis, in quibus maximum, imo unicum fere præsidium

 um

um collocare hactenus visus es, aliquid solidi afferre, quod doctrinale responsum mereatur.

Addis n. 4. *similem fidem* definitionibus Pontificum, *non habuisse plures alios ejusdem Societatis Theologos, Sirmundum, Petavium* &c.

Hanc exceptionem cæteris tuis næniis annumero, donec aliquid probaveris: Petavii & Sirmundi opinio adeo parum tuis & Jansenistarum cavillationibus hic favet, ut verba eorum in medium producere erubescas, contentus solis illorum citatis nominibus, sed & quæ ibi dicis, & quæ de mente Cardinalium Bellarmini ac Baronii à Jansenistis afferri solent super hoc negotio, pluribus exposita sunt in defensione Formulæ, ac recentissimè à Nicostrato in elegantibus ac nervosis contentionibus, quas si lubet consule.

Ultimo loco Harduini Perefixii Parisiensis Archi-episcopi decretum quoddam comminisceris, quo, ut ais, *assertionem meam minimè probasset.*

Ad hoc Decretum respondebo, quando bonâ mihi fide expones, ubi, & unde illud hauseris. Quam multa Perefixio à fœderatis tuis afficta sint, non Gallia sola, sed Orbis universus novit. Quamquam illud ipsum, quod Perefixius in citato à te loco exigit, minimè præstas: exigit enim, *ut quis judicium suum, judicio Superiorum* sive Romanorum Pontificum *sincerè submittat.* Quod si præstares, nulla, vel parva tibi mecum esset dissensio, neque tergiversareris provocatus toties ad subscribendum citrà exceptionem Alexandrinæ Formulæ.

§. V.

Excutiuntur, quæ reponit Eximius ad rationem alteram, quâ ostensum est, promissam reverentiam ab illo minime præstari.

NUnc ad crimen atrox alterum, & priori multo gravius, quod impactum tibi flebiliter quereris, accingor: illud videlicet, quod diminutam illam tuam obedientiam, quâ dogmatibus fidem, facto reverentiam toties solemniter promisisti, non impleas. Prætereo, quod in nupera responsione ostendi, non nisi obstinatissimam pervicaciam, sub specioso reverentiæ vocabulo à vobis palliari. Quis enim sentiat illum reverenter alterius dicta excipere, qui nihil quidem illis obloquitur, sic tamen, ut sincerè loquenti, palam recuset, fidem habere, & hoc quidem, quod respectu cujusvis Viri probi, ac honesti, foret impudentissimum ac non ferendum, Tu sub reverentiæ nomine nobis

studes

ftu_:es obtrudere, dum ita agis, erga Christi Vicarios, Romanos Pontifices, legitimos fidelium omnium Superiores, totius Ecclesiæ Doctores, quorum vocem audire teneantur quotquot Christi oves sunt, dum inquam ita agis ergà illos, *quibus scimus in B. Petro pascendi, regendi, gubernandi, universalem Ecclesiam à Domino nostro IESV Christo plenam potestatem traditam esse*, ut promittas quidem te oblocuturum nihil, ubi ex plenitudine potestatis hujus, & Christi vices gerentes, solenniter definiunt sensum in Pseudo-Augustino Jansenii expressum esse hæreticum, cui declarationi tota se submittit Ecclesia, sic tamen, ut cum filiis iniquitatis, & tranquillitatis publicæ perturbatoribus, palam renuas judicium tuum definitioni tam solenni submittere: exhorrescunt piæ aures ad solam tantæ indignitatis cogitationem, neque tamen hic sistit tua irreverentia, gravioris criminis te convinco, dum insuper promissi hujus silentii violatorem extitisse te ostendo. Non injuria id à me exprobratum esse probant, quæ in Thesibus anni 1688. 14. Octobris defensis scribere de Semi-pelagianis sustines, neque adhuc retractas. Contenderam ego à veritate procul aberrare, quotquot existimant, Semi-pelagianos necessitatem gratiæ interioris admisisse etiam ad initium fidei, idque stabiliveram per hanc è quinq; Jansenianis propositionibus quartam: *Semi-pelagiani admittebant interioris gratiæ necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei &c.* Quod Pontificium Oraculum hoc quasi sibilo excipis Thesium tuarum Concl: 1. §. 7. *quam hoc imbelle! quis enim nesciat, damnari hanc propositionem potuisse, eo quod cum sit bimembris, falsa & hæretica esse queat, dummodo alterutrum è duobus membris falsum sit & hæreticum? Potest itaque verum esse quod Pelagiani admiserint prævenientis gratiæ necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, dummodo falsum sit (uti revera est) ideo eos hæreticos fuisse, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.* In dissertatione vero Theologica nihilo magis te reverentem exhibuisti erga easdem Apostolicas constitutiones, & promissi memorem ita scribens pag. 8. *Cæterum circa priorem censuræ istius partem, in qua dicitur Semi-pelagiani &c. In Scholis Catholicis omnes inter Magistros non convenit, illis, quod in assertione dicitur affirmantibus, aliis id negantibus:* ad quæ verba sic expostulaveram in mea Thesi nupera. *Quasi vero, post claram, & manifestam Pontificum declarationem, quisque pro arbitrio suo statuere posset, quod vellet. Insignem enimvero Eximii nostri reverentiam, quam præstat erga Constitutiones Apostolicas* &c. Nunc iterum, ac tertiò pergis propositi tenax scribere Epistolæ tuæ §. 3.

 Sub-

Subsistere: quam optimè Summorum Pontificum censura, etiamsi prior pars propositionis (quam ipsi damnaverunt ut falsam) *foret vera, hac nempe: Semi-pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem &c.* Idque à te adeo nervosè tamque invictis rationibus esse effectum jactas, ut ego toto triennio ad eas coactus sim obmutescere. Quæ quæso invictæ illæ rationes fuerunt ?

Prima, respondes, dic sola, quia quam secundo loco adjungis, ad quam mox respondebo, à te nunquam antea adhibita fuit, & si præter primam adhibuisses aliquando aliam, quæ pondus aliquod mereretur, non prætermisisses illam Epistolæ tuæ rursum inserere, tu, qui ad nauseam usque & fastidium toties sub alia inscriptione amas eadem dicere, ut qui unum tuum scriptum legerit, dicere possit, se legisse omnia: Achillea ergo tua ratio est, *quod cum propositio damnata sit copulativa, sufficiat ad hoc, ut sit falsa & haretica, quod una ejus pars vere talis sit, licet altera vel vera sit, vel saltem certò non sit falsa.*

Ais, quod ad hanc triennio toto coactus obmutuerim ? Quod nihil tuleris responsi ? Et tamen nulli Jesuitæ licet esse muto, si vobis fides, atque ut ipse gratiosè insinuas, ne dicam exprobras, semper gloriam ultimæ responsionis aucupantur Jesuitæ. Nihil tulisti responsi ? Ubi tua est memoria Vir Eximie ? Neque enim volo expostulare de fide, ubi memoria inquam ? Forte sperasti responsionem meam in Lectorum animis tanto temporis intervallo, potuisse obliterari: ut renoventur vestigia, rursus subiicio quæ respondi Anno 1688. cum non erubuisti primum hoc in lucem protrudere, & apertus constitutionum Apostolicarum in hoc esse contemptor: hæc ergo reposui §. 4 " Bimembris est propositio, sed duplici etiam inuritur censurâ, ,, quarum prima potest in primum membrum cadere, altera in secundum. Bimembris est propositio, sed cujus utrumque membrum asse- ,, ruit Iansenius, cujus errores ex professo damnant Pontifices. Bi- ,, membris est propositio, sed cujus secundum membrum jam virtua- ,, liter damnatum erat in secunda Ianseniana, adeòque non ita novâ ,, damnatione indigebat, nisi in quantum cum primo membro con- ,, jungebatur, quod proin ad minus æque damnari præsumi debet. Bi- ,, membris est propositio, sed cujus primum membrum sine ullo usu ,, bono adjectum est, nisi etiam sit damnatum, nec tantum sine usu ,, bono, sed ad fovenda nova in Ecclesia diffidia', contendentibus om- ,, nibus, qui reverenter Decreta Pontificum excipiunt, utrumque ,, membrum damnatum esse, cum soleant & debeant Pontifices, cum ,, per solennes declarationes fideles instruunt, loqui clarè & distinctè

amo-

„ amovendo omnem dubietatem, quam maximam reliquissent, nisi „ simul damnassent primum membrum. Quid reponeres, Vir Eximie, „ contendenti ad merendum in statu naturæ lapsæ non requiri in ho- „ mine libertatem à necessitate, etiam postquam hæc Janseniana tertia „ damnata est: ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ „ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas „ à coactione. Quid si enim abjectâ reverentiâ tecum in hunc modum „ respondeat aliquis: quis enim nesciat damnari hanc propositionem „ potuisse, eò quod, cum sit bimembris, hæretica esse queat, dum- „ modo alterutrum è duobus membris hæreticum sit? Potest itaque „ verum esse, quod ad merendum non requiratur libertas à necessita- „ te, dummodo falsum sit (sicut revera est) qnod ad demerendum non „ requiratur libertas à necessitate. Et erit, quare fingat majorem liber- „ tatem requiri ad demerendum, quam ad merendum, cum Deus sua „ dona coronet, non sua delicta puniat, quæ nulla habet, & ad quæ „ nullum impellit. Sicque salvâ subjectione, qualem Eximius servat „ erga definientes Pontifices, sustinebitur etiamnum cum Jansenio „ gratiam in statu naturæ lapsæ necessitare. Nec erit, quod timeatur à „ 2. Janseniana, quâ definitur gratiæ resisti: vel 4, quâ exprimitur, „ ei posse resisti: nam iis explicandis facilè quis mutuabitur à Janseni- „ stis effugium, dicendo, quod resistatur gratiæ, adeòque resisti possit, „ prout Pygmæus resistit giganti, à quo reluctans opprimitur. Quis „ hæc reverens Ecclesiæ filius sustineat? Sustinet tamen Eximius, nec „ tantum sustinet, sed argumentum à tali definitione petitum, ut im- „ belle, exsibilat" Ad hæc tu Doctor Eximie more tuo diu siluisti, & siles etiamnum.

Nunc ad alteram rationem tuam, quæ adeo miserabilis est, ut Dialecticæ tironem magis, quam Doctorem sapiat: *Ratio secunda* inquis *hæc est: quod licet utraque istius propositionis pars foret falsa, adhuc subsisteret, quod à Semipelagianis aliqui admiserint, etiam ad initium fidei prævenientis gratiæ interioris necessitatem: nam eo non obstante adhuc damnata meritò ea foret propositio tamquam falsa, utpote, quæ indefinitè, adeoque universaliter asserit, Semipelagianos admisisse prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei.*

Subtilitas hæc, vel potius captiosum litis implicandæ artificium tui ingenii fœtus non est, sed ex venenoso Iansenii fonte illud hausisti l. 8. de hæresi Pelagiana cap. 6. col. 456. ubi ipse etiam duos hæreticorum illorum ordines distinguit, ac diligenter *observatum* vult, *non*

omnes

omnes unum idemque sensisse Semipelagianos, quare de illis *dumtaxat* contendit, quod admiserint interioris gratiæ necessitatem etiam ad initium fidei, *quorum opinionem & dogmata Prosper & Hilarius Augustino censenda, & refutanda prodiderunt.* Exceptioni huic mox faciam satis, ubi ad Sophisma tuum directè respondero. Tota ergo vis & efficacia in hoc consistit, quod propositio à Pontificibus damnata, indefinita & dogmatica sit.

At quia indefinita, & dogmatica est Eximie Doctor, idcirco ante oculos nobis clarè ponit, in quo dogmate sita sit Semipelagianorum hæresis, in hoc utique uno capite, ex quo cæteri illorum errores, velut rami è radice nascuntur, videlicet, quod interioris gratiæ necessitatem negarent, saltem ad initium fidei. Exceptio tua tam peregrina non foret, si ad plura quædam puncta capitalia Semipelagianismus se extendisset, si v. g. non solum necessariam ad initium fidei Christi gratiam negassent, verum etiam cum Pelagianis peccatum originis sustulissent: potuissent enim tunc in ultimo hoc saltem capite Semipelagiani mansisse, etiam qui necessitatem gratiæ ad initium fidei admitterent: nunc vero, cum totus Semipelagianismus pendeat ex uno dogmate, non potes asserere aliquos simile dogma non tradidisse & simul statuere illos eosdem, semipelagianos fuisse.

Existimo Vir Eximie te aliquid de Pelagiana & Semipelagiana historia legisse, Iansenium saltem te de hac re legisse profiteris & facto ipso te eum legisse abundè commonstras: Iansenio forte junxisti alium quempiam è Calvini grege. His habuisti fidem, quod enim cupit aliquis, hoc facilè credit. At dic nobis qua in re erant Semipelagiani isti aliqui, qui te Auctore, admittebant gratiæ interioris necessitatem, etiam ad initium fidei? Non ausis apertè, ut spero, ad alterum damnatæ propositionis membrum confugere, quo confugit Iansenius, & Calvinistæ confugiunt: quamquam eo propendêre visus sis, quando gratiam prout à Molina ad veterum Patrum normam explicatur, & adstruitur, appellabas gratiam *meræ possibilitatis*. Quia inquam in re erant isti aliqui Semipelagiani? Augustinus, Prosper, Hilarius & quotquot olim fuerunt Semipelagianismi debellatores, id unum in ipsis culpant, id unum olim habitæ Synodi proscribunt, earumque exemplo Concilium Triden. cavit tamquam capitalem eorum errorem gratiæ scilicet cælestis ad initium fidei negatam necessitatem. Hanc qui admiserunt vel eximendi sunt Semipelagianorum numero, vel ad alterum Jansenii membrum confugiendum est, vel tertium aliquid, & priscis sæculis incognitus excogitandus est à te Semipelagianismus de quo libenter differentem audiam.

§. VI.

§. VI.

Evincitur capitalem omnium Semi-pelagianorum errorem consistere in negata interioris gratiæ necessitate ad initium fidei.

CUm hactenus renuas fidem habere Pontificibus solenniter multoties definientibus, consentiente totâ Ecclesiâ errorem Semi-pelagianorum in eo situm, quod negaverint interioris gratiæ necessitatem etiam ad initium fidei, ne quid à me desiderare possis ulterius, exhibeo è multis pauca quæ SS. Prosper & Hilarius in suis litteris ad Aug: miserunt, & quæ ad eos Augustinus rescripsit in libris de prædestinatione SS., ac de dono perseverantiæ: hos enim solos Semi-pelagianos certè aliquos ex illis de quibus in istis litteris ac libris sermo est, contendit Iansenius interioris gratiæ necessitatem ad initium fidei admisisse, neque existimo in alios quam in istos te fuisse intentum, dum idem cum Iansenio jam condemnato, contendere non erubescis: sic ergo de præcipuo Semi-pelagianorum errore Prosper & Hilarius Augustinum instruunt, ut asserant eos ad opera quidem perfecta gratiam affirmare, ita tamen, ut initium aliquod justitiæ & salutis esset à nobis, nimirum fidei exordium, vel primus nisus, seu tenue desiderium salutis obtinendæ, quod desiderium inter opera bona non numerabant, quemadmodum in ægro voluntas adhibendi medici, vel certa de remedio concepta fiducia, nondum censetur esse pars aliqua curationis, quæ comparatio Hilarii est in laudata Epistola. ***Hæc*** inquit Prosper ***ipsorum definitio ac Professio est*** , ***omnem quidem hominem Adam peccante, peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari:*** in quibus orthodoxi erant, &, ut mox referemus, ab Augustino commendantur: ***universis tamen hominibus propitiationem, quæ est in Sacramento sanguinis Christi, sine exceptione esse propositam***, non simpliciter, ut à Catholicis anti-Jansenianis asseritur, sed ***ut quicumque ad fidem & ad Baptismum accedere voluerint***, naturali facultate ut ex adjuncto patet, ***salvi esse possint: qui autem credituri sunt, quive in ea fide***, cujus initium non est à gratia, sed, ***quæ deinceps per Dei gratiam sit juvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinaße in regnum suum*** propter merita saltem ex parte naturalia in quantum initium fidei merè naturale continent

nent *ideoque omnem hominem ad credendum , & ad operandum divinis institutionibus* , sive Scripturis *admoneri, ut de apprehendenda vita aeterna , nemo desperet , cum voluntariae devotioni* naturalis arbitrii , *remuneratio sit parata* , quod confirmant hæc adjuncta Prosperi verba , *nec confidebant se gratiam Dei, quam comitem* ad opera fidem subsequentia, *non praviam humanorum velint esse meritorum , etiam illis voluntatibus* sive volitionibus naturalibus piæ credulitatis *subdere* seu posteriorem facere , ut scribit in carmine de ingratis cap. 13. ubi exprimit quomodo juxtà errorem Semi-pelagianorum Deus deberet expectare ab homine primum credulitatis affectum antequam suam gratiam infunderet.

Quem (hominem) *frustra juvisse velit* (Deus) *nisi praferat ille*
Affectum , cujus comitetur gratia cursum.

Pergit S. Prosper in Epistola *quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam aeternam , quantum autem ad arbitrii libertatem , ab his eam apprehendi , qui Deo sponte crediderint* , ET AUXILIUM GRATIÆ MERITO CREDULITATIS ACCEPERINT & infra *divino adscribere operi Sanctorum merita formidant* quia volebant sibi servare saltem initium fidei & salutis:unde addit : *ita demum posse unumquemque ad correctionem , aut ad profectum vocari , si se sciat , suâ diligentiâ* (naturali) *bonum esse posse , & libertatem suam ob hoc Dei auxilio juvandam* , nota juvandam , non adjutam , *si , quod Deus mandat , elegerit.* Denique eundem capitalem errorem his verbis subjungit : *cum in his , qui tempus acceperunt liberae voluntatis* sive in adultis , *duo sint , quae humanam operentur salutem,Dei scilicet gratia,& hominis obedientia* quæ exsuo & catholicorum sensu scribit Prosper addens quid sentirent Semipelagiani, videlicet , PRIOREM VOLUNT OBEDIENTIAM ESSE , QUAM GRATIAM, UT INITIUM SALUTIS EX EO,QUI SALVATUR, NON EX EO CREDENDUM SIT STARE , QUI SALVAT , ET VOLUNTAS HOMINIS , DIVINÆ GRATIÆ SIBI PARIAT OPEM , NON GRATIA SIBI HUMANAM SUBJICIAT VOLUNTATEM .... *Unde in istis Pelagianae pravitatis reliquiis non mediocris virulentiae fibra nutritur, si principium salutis malè in homine collocatur ; si divinae voluntati impiè voluntas humana praefertur & ideo quis adjuvetur , quia voluit, non ideo quia adjuvatur velit:*ubi clarè vides voluntatem humanam poni ut causam , & meritum gratiæ , ac proinde gratiam Dei non præcedentem statui & gratuitam , ut deberet , sed subsequentem & pedissequam. Quod iterum inculcat in sequentibus dum addit : *si originaliter malus* sive natus in peccato originali , *receptionem boni* , NON A SUMMO BONO (Deo) SED A SEMETIPSO INCHOARE MALE CREDITUR.

Ne-

Neque minus clarè caput Semi-pelagiani erroris describit Hilarius in Epist. ad eundem August. *hæc sunt itaque*, inquit, *quæ Massilia, vel aliis etiam locis in Gallia ventilantur: novum & inutile esse prædicationi, quod quidam secundum propositum eligendi dicantur, ut id nec arripere valeant, nec tenere*, NISI CREDENDI VOLUNTATE DONATA. negabant ergo donatam voluntatem credendi sive initium fidei, quod tamquam sibi proprium & non per gratiam acceptum semper vindicabant. Pergit hoc narrare Hilarius his verbis: *quod enim dicitur: crede, & salvus eris. Unum horum exigi asserunt*, videlicet credere tamquam quid existens in nostra potestate independenter à gratiæ adminiculo, *aliud*, salutem scilicet seu sanitatem animi, *offerri .... nam illa testimonia, ut est illud: sicut unicuique partitus est mensuram fidei & similia, ad id volunt valere, ut adjuvetur* (non ut præveniatur) *qui cœperit velle non, ut etiam donetur ut velit.* Et infra: contendunt, *nec de hac fide posse dici quid habes, quod non accepisti* unde in eadem epistola Hilarius *de compendio*, inquit, *putant rationem reddi electorum, vel rejectorum in eo, quod unicuique meritum propria voluntatis adjungitur.*

Inspiciamus modo, quo hæc sensu acceperit Augustinus, & quid ad confutandum Semi-pelagianorum errorem ipse rescripserit libro de prædestinatione Sanctorum, quem ut errantes in viam reduceret elucubravit. Quid toto hoc opere disputaverit refert initio Libri de dono perseverantiæ: *in priori*, inquit, *Libro* (qui fuit de præd: SS:) *cum ageremus de initio fidei.* Eundem scopum suum statim ob oculos ponit lib. de Præd: SS: caput secundum his verbis exordiens: *prius itaque fidem, quâ Christiani sumus, donum Dei esse debemus ostendere:* sed cum hanc materiam tractasset antea copiosè contrà Pelagianos, solidè demonstrans omnem fidem, adeoque tam incipientem, quam auctam atque perfectam ex Deo esse, mox addit; *si tamen diligentius id facere possumus, quam in voluminibus tot, tantisque jam fecimus*, quod ipsum agnoverat Prosper, rogans tamen, ut actum denuo agere ne gravaretur: *necessarium* subdit ad calcem Epistolæ suæ *& utile est, etiam quæ scripta sunt scribere, ne leve existimetur, quod non frequenter arguitur.* Pergit itaque Augustinus, & simul dilucidè ob oculos ponit in quo errore Semi-pelagiani hæsitent, unde eos omni studio educere conatur. *Nunc eis respondendum esse video*, inquit, *qui divina testimonia, quæ de hac re adhibuimus, ad hoc dicunt valere, ut noverimus*, EX NOBIS QUIDEM NOS HABERE IPSAM FIDEM, *sed incrementum ejus ex Deo*; TAMQUAM FIDES NON AB IPSO DONETUR NOBIS, SED AB IPSO TANTUM AUGEATUR IN NOBIS EO MERITO, QUO

D CÆ-

CAPIT A NOBIS. In quo errore convellendo Augustinus tam prolixus, & continuus est toto operis hujus decursu, ut metuat, ne fastidium & tædium legenti creaverit sua prolixitate, & iterata inculcatione, quam ignosci sibi postulat, caput ultimum his verbis concludens: *Dent veniam: nova enim quæstio ad hoc nos compulit: quia cum in prioribus opusculis nostris, satis idoneis testimoniis egissemus, donum Dei esse etiam fidem, inventum est, quod contradiceretur, ad hoc valere illa testimonia, ut ostendant Dei donum esse incrementum fidei:* INITIUM VERO FIDEI, QUO IN CHRISTUM PRIMITUS CREDITUR, AB HOMINE IPSO ESSE, NEC ESSE DONUM DEI, *sed exigere Deum, ut, cum id præcesserit, cætera tamquam hoc merito consequantur, quæ Dei dona sunt, quod videtis, quam sit absurdum: propter quod institimus, quantum potuimus, ut etiam* IPSUM INITIUM FIDEI, DONUM DEI ESSE OSTENDEREMUS. *Quod etsi diutius fecimus, quam forsitan vellent hi, propter quos fecimus, hinc ab eis reprehendi parati sumus, dum tamen etsi multo diutius quam vellent, etsi cum fastidio ac tædio intelligentium, fateantur nos fecisse, quod fecimus, idest etiam initium fidei, donum Dei esse docuisse.* Hic Te compello Magister Exim: censen Augustinum tam parum attendisse, quid, & quibus scriberet, dum hanc unicè sibi scopum præfixit & tantum operæ posuit ut evinceret initium fidei, non ex nobis, sed ex Dei gratia esse, si id ultro admiserint illi, quibus convertendis tam impensè studebat? Censen de iis universim, & sine discrimine ita scripturum fuisse, si magna eorum pars, in hoc ipsi consenserit? Censen tanto molimine, & velut summam rei omni contentione illud acturum, quo obtento, ut tu quidem studes imponere, effecisset nihil, aut parum adeò, ut in quo fuerant, permansissent errore, si quis alius error sit Semi-pelagianis proprius? Hæc si tibi minus sufficiant plura habe. Prosequitur Augustinus quibusdam interjectis: *Putant ex nobis esse fidei captum & ex Deo esse fidei supplementum.* & de dono Perseverantiæ cap. 17. *Fidem & incipere habere, & in ea usque in finem permanere, tamquam id non à Deo accipiamus, nostrum esse contendunt*, & paulo post: *nolunt hominibus prædicari dona Dei esse, ut perveniatur ad finem, & permaneatur in fide.* iterum infra: *non à Deo dari, sed à nobis esse contendunt initium fidei.*

Quos eodem capite blandè ab errore volens revocare, *Cavendum est*, inquit, *fratres dilecti à Deo, ne homo se extollat adversus Deum, cum se dicit facere, quod promisit Deus: Nonne fides gentium promissa est Abrahæ, & ille dans Gloriam Deo plenissimè credidit* &c. Deinde inconvenientiam erroris luculentius obiiciens *ideò* interrogat *homo* sibi

primas

primas ejus (fidei) *vendicat partes* , *ut novissimas ab illo* Deo *accipere mereatur* ? Cumque confutasset hæc ex Apostolo ad Romanos 12. dicente *unicuique Deus partitus est mensuram fidei*, Caput concludens ostendit , non tantum fidem perfectam , sed etiam initium ejus seu primam bonam voluntatem juxta Scripturarum testimonia Deo esse tribuendam ; *nolens ergo his tam claris testimoniis repugnare* , *& tamen* VOLENS A SEIPSO SIBI ESSE , QUOD CREDIT , *quasi componit homo cum Deo* , UT PARTEM FIDEI SIBI VENDICET , *atque illi partem relinquat* , *& quod est clarius* PRIMAM TOLLIT IPSE , *sequentem dat illi* , *& in eo* , *quod dicit esse amborum* , PRIOREM SE FACIT , *posteriorem Deum*. Hæc in fronte libri collocat Augustinus pluribus convellenda per decursum. Et ne quis dubitet , quin mentem Semi-pelagianorum exactè assecutus sit , mox tertio Capite agnoscit se aliquando in eodem errore fuisse versatum , quem his verbis declarat : postquam retulisset testimonium Apostoli 1. ad Corint. 4. *Quid autem habes* , *quod non accepisti* &c. *quo præcipuè testimonio* , inquit , *etiam ipse convictus sum* , CUM SIMILITER ERRAREM , PUTANS FIDEM , QUA IN DEUM CREDIMUS NON ESSE DONUM DEI , SED A NOBIS ESSE IN NOBIS , *& per illam nos impetrare Dei dona* , *quibus temperanter* , *& justè* , *& piè vivamus in hoc sæculo.* NEQUE ENIM FIDEM PUTABAM DEI GRATIA PRÆVENIRI , *sed ut prædicato nobis Evangelio consentiremus* , NOSTRUM ESSE PROPRIUM, ET NOBIS EX NOBIS ESSE ARBITRABAR:subjungit cap. 4. IN QUA SENTENTIA , ISTOS FRATRES NOSTROS (Massilienses) ESSE NUNC VIDEO. Poteratne evidentius loqui Augustinus contra Jansenium , pro causa Romanorum Pontificum ? Non minus dilucidè eundem errorem describit lib. de dono perseverantiæ cap. 17. FIDEM *&* INCIPERE HABERE , *& in ea usq; in finem permanere* TAMQUAM ID NON A DEO ACCIPIATUR , NOSTRUM ESSE CONTENDUNT : & paulò post : *Nolunt hominibus prædicari* DONA DEI ESSE , UT PERVENIATUR AD FIDEM, *& permaneatur in fide*. Iterum infra:NON A DEO DARI SED A NOBIS ESSE CONTENDUNT INITIUM FIDEI.

Ex his omnibus tum Prosperi , tum Hilarii , tum Augustini verbis luce clarius apparet capitalem & universalem Semi-pelagianorum errorem in eo consistere , quod sicut primi Pelagiani asseruerunt naturalem homini potestatem ad perfecta virtutum opera , & ad impletionem mandatorum Dei,quod Pelagius stabilire studuit opere quod edidit in laudem naturæ , & ab Augustino confutatur libro de natura & gratia : & sicut postremi Pelagiani sub Juliano perfectionem quidem operum Deo reliquerunt , sic tamen ut retinerent sibi operis initium

 quod

quod perficeretur à Deo uti multis describit & convellit Augustinus contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonifacium lib.2. c. 8. ità Semi-pelagiani abdicare à se nunquam passi sunt, fidei saltem initium, & usque in finem in ea perseverantiam, sic ut admitterent quidem gratiam esse necessariam ad completam & perfectam fidem, non tamen ad initium illius ad quod sustinebant humanam voluntatem sufficere, ut congenitis sibi viribus credendi & piè vivendi volitionem eliceret; cui conatui purè naturali, gratia Dei subjungeretur, necessaria ad fidei perfectionem & completionem, non ad illius initium *nullam naturam* ut Hilarius in Epistola ad Augustinum scribit *ita depravatam vel extinctam putant, ut non debeat, vel possit se velle sanari.* Ex quo meritò deducit Augustinus de Prædest. SS. c. 2. *Non ergo receditur ab ea sententia, quam Pelagius ipse in Episcopali judicio Palestino damnare compulsus est, gratiam Dei secundum merita nostra dari, si non pertinet ad Dei gratiam, quod credere capimus, sed illud potius, quod propter hoc nobis additur, ut plenius perfectiusq; credamus.* Rectissimè concludit Augustinus per hunc Semi-pelagianorum errorem non recedi à damnata Pelagii sententia: quia, quemadmodum Pelagius totum salutis negotium suis viribus vindicabat, procul ablegatâ cælestis auxilii necessitate, ita ut se Deo hac in parte ejusque cælesti gratiæ nequaquam crederet obnoxium, ita Semi-pelagiani viribus suis arrogabant tanti negotii initium, & primum veluti divini illius ædificii lapidem, cui tamquam fundamento æterna salus obtinenda incumberet, tametsi concurrere ad reliquam ædificii partem architectum Deum minimè inficiarentur. Quæ erat non mediocris, neque leviter castiganda eorum superbia: sibi enim, & non Deo adscribebant radicem cælestis beatitudinis, ex qua radice reliqua gratiarum series flueret, atq; ipsum etiam perseverantiæ donum: unde totum sibi salutis opus, utpote radici huic incumbens, arrogare censebantur.

Ex hoc errore, veluti ex matre non infœcunda, consequuntur errores alii concatenati: 1. Deum sine delectu gratias omnibus offerre promiscuas, nullâ horum, aut illorum habitâ singulari cura. 2. Christum sic pro universo humano genere fudisse sanguinem, ut officinam gratiarum omnibus aperuerit, ita expositam, ut quisque, quas vellet, conatibus suis naturalibus posset arripere. 3. Ab hocce spurio conatu, meritisque adulterinis prævisis, pendêre salutem, & prædestinationem uniuscujusque: qui tres errores cum priore adeò connexi, conjunctique sunt, ut unus potius error videri possit & una hæresis. *Quantum ad Deum pertinet* asserunt apud Prosperum in laudata Epistola ultra me-

medium *omnibus paratam vitam æternam, quantum autem ad arbitrii libertatem, ab his eam apprehendi, qui Deo sponte crediderint* per fidem merè naturalem prævenientem gratiam, *sequitur enim & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.* Præmiserat ex eorum mente: *nec vacillare illud, quod Deus omnes homines velit salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, quandoquidem inexcusabiles sint, qui ad unius veri Dei cultum potuerint instrui intelligentia naturali.* Eodem sensu addunt *pro universo humano genere mortuum esse Dominum nostrum IESVM Christum, & neminem prorsus à redemptione sanguinis ejus exceptum.* Unde deducebant eos, *qui in fide* viribus naturæ comparata, *quæ deinceps per Dei gratiam, sit juvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum. & eos prædestinasse in regnum suum.* Diceceres ex eodem venenato fonte, plures scaturire infectos rivulos.

Capitale autem & universale dogma hæresios Semi-pelagianæ in hoc uno consistere, quod fidei initium, naturæ viribus arrogarent, nec amplius quidquam, ut se Catholicos probarent, exegisse ab eis Aug., quam ut salutis initium divinæ gratiæ quoq; tribuerent, patet ex Aug: verbis de præd: SS: c. 1. *pervenerunt* inquit *isti fratres nostri, pro quibus sollicita est pia caritas vestra, ut cum Ecclesia Christi præveniri voluntates hominum Dei gratia fateantur*, non ad initium fidei, sicut latius exponit capite secundo, sed *ut, ad nullum opus bonum vel incipiendum, vel perficiendum, sibi quemquam sufficere posse consentiant*, in quo summoperè eos commendat, subdens: *retenta ergo ista in quæ pervenerunt, plurimum eos à Pelagianorum errore discernunt.* Si ergo sicut ad initium bonorum operum, ita etiam ad initium fidei præveniri hominum voluntates confessi fuissent, quid reliquum erat, in quo ab Ecclesia Christi, atque adeo ab Augustino discrepassent? Tantum abest ut discrepassent, ut S. Prosper contra Collatorem, Adversarium suum (Cassianum) summè commendet & Doctorem Catholicum compellet, *Catholicissimam* asserentem doctrinam, ubi fidei & bonæ voluntatis initium divinæ gratiæ adscripserat *talem* inquit c. 1. *studuit proferre doctrinam, quæ inter initia Disputationis à veritatis pietate non dissonat & justo honorari præconio mereretur, nisi præcipiti lævoq; progressu ab inchoata rectitudine deviaret.* Quam verò Collatoris doctrinam ut tanto præconio dignam commendat hic Prosper? Non aliam, quam, quæ immediatè non sine nova laude subiicit: " intulit, ,, ait, definitionem Catholicissimam dicens, non solum actuum, verum ,, etiam cogitationum bonarum ex Deo esse principium: qui nobis & ,, initia Sanctæ voluntatis inspirat, & virtutem atque opportunitatem

eorum,

,, eorum, quæ rectè cupimus, tribuit peragendi, omne enim datum ,, bonum, & omne donum perfectum de sursum est descendens à Pa- ,, tre luminum, qui & incipit, quæ bona sunt, & exequitur, & ,, consummat in nobis dicente Apostolo qui dat semen seminanti & ,, panem ad manducandum præstabit & crescere faciet fructus justitiæ ,, vestræ." Sed cum à catholica hac assertione deficeret sensim contendens tandem initium bonæ voluntatis ac fidei esse à nobis tum demum insurgit Prosper, *per inscrutabilem* inquit *diversitatem introducitur definitio, quâ docetur multos ad gratiam venire sine gratia, & hunc effectum petendi, quærendi atq; pulsandi habere quosdam de vigilantia libera voluntatis.* Post quæ arguens hanc mentis in pejus mutationem *Doctor Catholicè* inquit *cur professionem tuam deseris? Cur ad famosam falsitatis caliginem relictâ serenissima veritatis luce devolveris? Vides bonos conatus, pia studia, & dubitas esse Dei dona? Latuerit opus gratiæ, donec fides insita cogitationis claudebatur arcano* &c. Viden ut Prosper, acerrimus Cassiani insectator, Cassianum Catholici Doctoris nomine dignetur, *Catholicissimam* proferentem *definitionem*, ubi initium fidei & bonæ voluntatis à Deo esse professus est? Viden ut contrarium dogma velut totius dissidii fontem exagitet? Hæc & plura legere per te apud Augustinum & Prosperum potuisses, teque ipse sic inducere, ut Pontificiis Decretis auscultares, verum non legisti fortè Augustinum & Prosperum, nisi in Jansenio. Nec enim credibile est Augustini mentem, tibi adeo perspicaci, potuisse hac in re videri dubiam. Adi Augustinum, adi Prosperum Vir Eximie, utrumque audi, præbe te docilem, & audies mox Ecclesiam, ac R. R. Pontifices, & præjudicatæ temerè opinioni, nuntium remittes.

Præter Hilarium, Prosperum & Augustinum audi, si grave non est Concilium Arausicanum secundum, à quo damnata Semipelagiana dogmata ad hoc unum revocantur, quod eorum defensores initium fidei ad solas naturæ vires referrent. Canone 4. declarat eum qui, " ut ,, à peccato purgemur voluntates nostras Deum expectare contendit: ,, non autem, ut etiam purgari velimus, per Sancti Spiritus infusio- ,, nem, & operationem in nobis fieri confitetur, resistere Spiritui ,, Sancto per Salomonem dicenti, voluntas præparatur à Domino: & ,, Apostolo salubriter prædicanti: Deus est qui operatur in nobis vel- ,, le, & perficere pro bona voluntate. Et Canone 5. definitur Apo- ,, stolicis dogmatibus adversari, qui sicut augmentum, ita etiam initium ,, fidei ipsumque credulitatis affectum, non per gratiæ donum, sed ,, nobis naturaliter inesse dicit: & Canone 7. illum hæretico falli spiri-

tu,

„ tu, qui per naturæ vigorem, bonum aliquod, quod ad salutem „ pertinet vitæ æternæ, cogitare, ut expedit, aut eligere, sive salu- „ tari, id est evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat absq; „ illuminatione & inspiratione Spiritus sancti." Hi canones Semi-pelagianos errores convellunt, adeoque evincunt, capitale & universale illorum dogma situm fuisse in negata gratiæ interioris necessitate ad initium fidei: unde omnia comprehendit Tridentinum dum sess 6. caput 5. brevibus his verbis: *declarat ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per christum* JESUM *præveniente gratia sumendum esse.*

Contra hæc tam multiplicia & evidentia testimonia ultimum effugium tuum in eo ponis, quod nonnullos habeas hujus tui temerarii pronuntiati socios, quos in medium hic adducis. *Id sanè mecum censuere* inquis *PP. Salmanticenses, Contensonius, Gonetus, Franciscus Macedo, eorumque approbatores* tum non sine aliquo fastu me compellans: *An & de his omnibus* interrogas *& singulis, quid de me forsitan tu dixeris: videlicet quod reverentiam erga constitutiones S. S. Pontificum, quam promittunt non præstent? Haud puto.* Miror quod haud putes, cum ad illud jam alias responsum sit clarissimè sine ullis ambagibus ubi in Thesibus contra te editis adduxi locum Natalis Alexandri Historiæ Ecclesiasticæ ad sæculum V. quo perstringit graviter & *Franciscum Macedo & Gonetum & alios* (verba ejus sunt) *qui nullâ habitâ ratione Propositionis quartæ in constitutione Innocentij X. damnatæ, temerè asserunt Semi-pelagianos gratiam aliquam internam ad initium fidei admisisse.* Ejus verbis mentem meam tunc expressi & iterum exprimo quia contra hunc auctorem, in hac controversia excipere nihil potes, utpote, qui non tuendæ propriæ sententiæ studio (cum prædeterminantem physicè gratiam ipse statuat) sed post exactam discussionem, ut vastæ scientiæ scriptor est, veritatis evidentia convictus, ita asserat.

CAPUT II.

Expenduntur scopi varii, quos sibi præfixit Eximius, & ostenditur illos vel non attigisse vel attigisse infeliciter.

Præter hæc in ultimis thesibus meis tria objectaveram tibi 1. Quod à scopo totius controversiæ aberrasses. 2. Quod invidiosa quædam collegisses, futurus quasi unguis in ulcere ad conflanda Jesuitas inter

&

& Thomistas dissidia. 3. Quod argumenta præcipua ex quibus controversiæ cardo pendebat, dissimulasses: hæc per varios paragraphos conaris diluere, ad quos habe hæc pauca.

§. I.

Primus Eximii scopus, quem non attigit.

" SCopus ille *inquis* §. 6. multiplex est, & primus quidem, me, ,, aliosque Doctores Orthodoxos eximere à nota seu suspicione ,, damnatorum ab Innocentio X. & Alex: VII. dogmatum in materia ,, de gratia & libero arbitrio. *Huc triplici niteris via:* primo *ais* osten- ,, dendo, quod nihil doceas circà articulos ab Innoc: X. & Alex. VII. ,, proscriptos, quod in Scholis Orthodoxis Lovaniensi V. G. & Tho- ,, mistica Orthodoxè non doceatur.

Respondeo non liberas te suspicione Jansenismi, quamdiu non damnas propositiones in sensu Jansenii: Non enim sufficit explicare quid doceas cum quibusdam Catholicis (quod faciebat etiam Pelagius) sed quid non doceas cum Jansenio. Id hactenus, ut par erat non præstitisti, imo ne tentasti quidem: ergo ad scopum non tendis, quem tibi præfixisti.

Imo pergis: nam assevero 2. *Me non fucatè, sed omni sinceritate in prædictis articulis reiicere, quidquid in illis Schola Catholica V. G. Thomistica reiiciunt.*

Respondeo: reiicis Eximie Domine quidquid reiiciunt Thomistæ? Non possum, quin tibi gratuler. Ain enimverò, nuntium remittis palam, apertè, disertis verbis sensui Janseniano? Tandem Vir es. Quis enim Thomista id palam, apertè, disertis verbis non facit? Vel hic tibi non constas, vel aliud sentis, aliud loqueris, quod est contra bonam fidem, vel certè plena mihi tecum hodie erit concordia. Obsecro speciatim id præsta, quod modo in genere elocutus es: sed ad exceptionem tuam mavis adhærescere. Reiicis totum id, quod Thomistæ reiiciunt præscindendo à sensu Jansenii. Capio quid velis. Sed an satis te securum, & probatum existimas, si ubique Thomistarum nomine & auctoritate ac fide abusus imperitis illudas? Subdolo hoc artificio Maximini Arianorum Episcopi morem imitari videris, qui pressus ab Augustino ut suæ fidei professionem faceret, adigi vix potuit, ut præter Ariminensis Concilii genericam quasi fidem profiteretur. Ita refertur in collatione Augustini cum Maximino tomo 8. operum novæ editionis

nis his verbis: *Augustinus dixit: ut cito agamus quod instat, dic mihi fidem tuam de Patre & Filio & Spiritu Sancto*, liceat mihi dicere vel si mavis postulare: *ut cito agamus quod instat dic mihi fidem tuam* de constitutionibus Pontificum in quantum Jansenii doctrinam in sensu auctoris condemnant. *Maximinus respondit: si fidem meam postulas, ego illam teneo fidem, quæ Arimini à trecentis & triginta Episcopis, non solum exposita, sed etiam subscriptionibus firmata est.* Eximius respondet: Ego illud teneo & reiicio quod tenent & reiiciunt Thomistæ. *Augustinus dixit: jam dixi & hoc ipsum repeto, quia respondere noluisti: Dic fidem tuam de Patre & Filio, & Spiritu Sancto.* Liceat mihi dicere quid diverticula quæris recurrendo ad Thomistas, dic fidem tuam de sensu Jansenii. *Maximinus respondit: cum enim non defecerim à responsione, cur accusor à tua religione, quasi responsum non dederim?* Eximius respondet, an non abundè ad quæsitum respondeo & Catholicum me exhibeo, dum profiteor me eadem tenere & reiicere, quæ Thomistæ tenent, & reiiciunt? " Augustinus dixit: propterea dixi te res-„ pondere noluisse, quia dum ego quærerem, ut diceres mihi fidem „ tuam de Patre & Filio & Spiritu S. quod & nunc posco, tu mihi „ non dixisti fidem tuam, sed nominasti Ariminense Concilium. Fi-„ dem tuam volo nosse, quid credas, quid sentias de Patre & Filio „ & Spiritu Sancto. Si dignaris ore tuo audiam. Noli me mittere ad „ ea scripta, quæ modo aut præ manu non sunt, aut eorum auctori-„ tate non teneor. Dic quid credas de Patre & Filio & Spiritu Sancto" Liceat mihi dicere: nominas quidem Thomistarum fidem ac doctrinam (quamquam neque hanc expleas) fidem tuam volo nosse, quid credas, quid sentias de damnatis Jansenii propositionibus in sensu auctoris Si dignaris ore tuo audiam. Noli me mittere ad Thomistas, quorum auctoritate non teneor, neque enim Thomistæ regula fidei sunt, aut irrefragabiles controversiarum judices. Ad suam instantiam distinctius tandem aliquod responsum retulit Augustinus: ego vero nihil. Ne indigneris Vir Eximie, si palam cogitationes meas eloquar. Imitari videris germanos illos rusticos homines, qui quoties de sua Religione interrogantur, Principis sui ac Domini nomen ac fidem credere se protestantur: Quidquid egeris, responsum ulterius ex eorum ore non extorquebis quam, teneo ac reiicio, quidquid Princeps aut Dominus meus tenet ac reiicit. Sic tu, quoties à te fidei tuæ ratio poscitur, quoties urgeris, ut te, tuamque doctrinam à Janseniana justo aliquo discrimine sejungas, nihil aliud, quam Thomistarum nomen ac fidem imploras. Teneo clamas quidquid Thomistæ tenent, reiicio

 quid-

quidquid Thomistæ reiiciunt. Hic tibi metam figis, à qua tamen longè manes remotissimus, quantum ad hæreticum Jansenii sensum. Toleranda sit in rusticis hominibus illa simplicitas, aut inscitia, certè in Eximio Doctore & Lovaniensi, & Batavo pugile, non videtur tolerari posse. Quasi per te ipse stare non possis, aut assurgere, nisi velut hedera centum claviculis, sic tu te totidem phrasibus trunco cuidam, aut arbori Thomisticæ affigas, alias humi repturus. Animadvertis Eximie hanc professionem ad scopum tuum nihil conducere?

Tertium conatum videamus num præcedentibus futurus sit felicior: *superest tertium*, scribis, *quod obtinendo proposito mihi scopo judicavi accommodum, hoc videlicet, ut ostenderem, debitam me prastare, & huc usque prastitisse constitutionibus Innoc. X. & Alex: VII. observantiam. Hunc in finem (ut reliqua prateream) declaravi eandem me iisdem deferre reverentiam, quam iisdem detulêre Episcopi quatuor de quibus supra.*

Respondeo: Præclarum scilicet observantiæ specimen quod supra exhibui, & nemo, ne juratissimus quidem Jansenista, neq; Arnaldus ipse detrectat, sed quid sibi vult illud *ut reliqua prateream*? Sanè nihil ego *reliqui* invenio, quo plus præstãs, quam hic præstare te dicis, & fœderati tui *Protestantes* (*Supplicantes* volui scribere semper hic erro) hactenus præstant. Quæ quæso *reliqua* præteris? Enumera illa, si sapis, enucleatius, neque verearis Lectoris fastidium, cui crambem toties recoctam ingerendo, moves nauseam. Non movebis, si varia longo ordine exhibeas reverentiæ tuæ erga Constitutiones Apostolicas specimina. Aliquid in hoc genere apportabis novi, quodque boni omnes percipere gestiant. Vides, ut existimo, Eximie Domine, nam me tacente res ipsa loquitur, quod hactenus nihil profeceris ad scopum, quem primo loco tibi proposueras, forte meliorem in cæteris successum tibi polliceris. Videamus, qua ratione eo nitaris.

§. II.

Scopus alter à quo Eximius aberravit.

Hunc nobis exhibes Epistolæ tuæ §. 7. his verbis: *scopus secundus dissertationis est, ostendere, quod nulla veri specie afferri queat, doctrina de gratia per se efficaci, per constitutiones Innocen. X. & Alex: VII. quidpiam fuisse detractum* Hoc te assecutum triplici iterum ratione pugnas 1. *Ostendendo quod ipsimet Summi Pontifices prafati, declararint post condemnationem famosorum articulorum nullatenus se per suas respectivè constitutiones damnasse gratiam per se efficacem.* Res-

Respondeo distinguendo, quod assumis: Pontifices, si qui id declararunt, declararunt id de quavis gratia per se efficaci, etiam illa, quæ non distinguitur à Janseniana; nego. Declararunt id de gratia aliqua per se efficaci, si quæ sit, quæ diversa est à Janseniana, transeat. Atque hinc sic assumo: atqui argumento nullo solido vicisti unquam, imò ne conatus es ostendere hactenus, gratiam per se efficacem à te assertam esse aliam, à gratia per se efficace Janseniana: per viam igitur hanc nec pervenisti hactenus neque pervenies ad scopum secundum.

Ratio secunda est inquis, quod doctrinam meam sub illis exhibuerim terminis, ut *pateret ad oculum nihil doctrina mea cum propositionibus damnatis esse commune.*

Respondeo: doctrinam illam tuam sub illa variarum phrasium veste, nec Jansenius, si viveret improbaret, etiamsi nullum à Sede Apostolica doctrina ejus vulnus accepisset, & gratiam illam tuam, quamvis sub peregrino habitu velut fœtum suum germanum amplecteretur. Quod ipse tu Vir Eximie satis perspexisti, dum tua adeo nihil interesse proclamas, quibus utatur loquendi modis Jansenius, dum nempe rem ejus ipsam tu habeas, de equo, non de phaleris sollicitus, pluris sponsam, quam vestes ejus facis. Id ni foret, quemadmodum vestes abiicis sic & sponsæ mitteres libellum repudii, & initam cum batava ista amasia Societatem, non tam dissueres, quam repentè præcideres atque abrumperes, & sic scopum primarium, quem præfigere tibi debueras unicum, feliciter attingeres, ad quem hactenus allata, te minimè promovent.

Tertia tua ratio ut scribis *hac fuit, quod verisimile nequaquam sit; plurimas tum Cleri, tum regularium Ordinum sive Academias, sive Scholas, dogma de gratia per se efficaci esse amplexuras, si vel per suspicionem subodorarentur, constitutiones sæpe memoratas dogmati isti adversar i.*

Respondeo: vel Academiæ istæ & familiæ Religiosæ, gratiæ per se efficacis propugnatrices de quibus loqueris, discrimen aliquod justum & verum inter suam, & Jansenii doctrinam esse judicant & agnoscunt, vel non: si judicant & agnoscunt, atque adeo Jansenii errores ejurare neque formidant neque detrectant, quid illæ te juvant, eosdem ejurare formidantem, & pervicacissimè detrectantem? Si non judicent, neque agnoscant, & propterea, more tuo tergiversentur, ac detrectent anathema dicere Jansenio, in eodem luto hærent, in quo mersus tu es, adeoque non habes ab illis unde te purges, atque ita quam nullius ponderis sit hæc tua ratio, nemo non videt, & tamen tantum tibi in ea places, ut mihi comiter exprobres, quod eam *pisco muti-*

mutior transiverim idque non semel iteras, tam falsa tibi videtur, & arguta hæc expostulatio. Ita est Ex. Domine, sic transire soleo, quoties occurrit frivolum quiddam, ac responsione indignum : toties sum pisce mutior. Hic meus est mos. Hoc me silentium Augustinus docuit, simul dolum & artificium detegens, quo malarum causarum Patroni, solent multa ad rem non pertinentia suis scriptis inserere *si ad ista omnia respondere voluero*, inquit in collatione cum Maximino suprà relata, *id etiam ego agere videbor, ne veniatur ad causam*. Existimasne adeo fungum esse me, ut non intelligam, quo consilio, tam multa parerga & historiunculas disputatiunculis tuis interseras, ad quæ plures è nostris responderunt ad satietatem ? Quo vergant tot scopi, veluti totidem dissolutæ scopæ ? Ut nempe me à vero & germano scopo avoces, & in ludicris spectaculis detineas. Si vis ut loquar, affer aliquid te, & tuâ causâ dignum. Falleris, si alias quidquam responsi præstolaris. Ingenuè profiteor ad illa frivola semper ero mutus ut piscis, interim rem agam, neque te dimittam, nisi sic dimiseris Jansenium, ut dimittendum statuunt Romani Pontifices & Ecclesia universa Pontificum decretis consentiens, præscribit.

§. III.

Scopus tertius, quem Eximius tetigit, sed sine fructu.

TErtius scopus his verbis expressus est : *non defuisse, tum apud Acatholicos, tum apud Catholicos, qui ex constitutionibus illis intulerint doctrinam de gratia per se efficaci ab Ecclesia Romana damnatam esse.*

Respondeo quidquid hic contendis Vir Eximie ultrò largior : unde non est quod probando te fatiges. Accipe, quod do, & si potes conclude : Non defuerunt, nec è Catholicis, neque ex iis, qui se ab Ecclesiæ gremio sejunxerunt, qui concluserint ex Pontificiis constitutionibus, doctrinam de gratia per se efficaci esse proscriptam : Esto Non defuerint : Ergo Eximius Martinus de Swaen Jansenista non est, nec ullo suo merito de hæresi suspectus, qui præcipuus scopus est, quo collimare omnia debeant, quæ ad propositum faciunt. Placetne conclusio Magister Eximie ? Placet enimverò : sed quærendum mihi erat, estne legitima ? An ullo pacto fluit ex iis, quæ largitus sum ? Nihil minus : Certè illud ipsum quorumdam Catholicorum & Heterodoxorum concors judicium, causæ tuæ magis obest, quam prodest :

deſt : Nam vel prudens, fundatum, & verum eſt hoc judicium, vel falſum : ſi verum, & illud agnoſcas, errorem tuum prodis, nec, quod peſſimum eſt, hactenus deteſtaris : ſi falſum eſt, effice id quæſo quamprimum argumento quodam ſolido, & unà declara te gratiam per ſe efficacem à Janſeniana diverſam ſtatuere, tum demum rem effeceris Viro dignam, neque chartæ facies & temporis diſpendium, ne addam nominis, ut feciſti hactenus. Sed vereor, ut ad conatum adeò laudabilem aſſurgere tibi animus ſit : Quà enim ratione poſſes à Janſenio tuo avelli ? Nihil tu ipſe magis amare videris, quam iſtam affinitatem, ſi non judicio tuo identitatem, inter Ianſenianam gratiam, & eam quam Thomiſticam ad declinandam invidiam, nunc quidem appellare mavis, ita plus ſatis tua prodit tergiverſatio. Plures ſunt è maximè devotis Ianſenio, qui ex quo tempore didicerunt non ita ex voto rem ſuam Romæ agi, hanc nobis cantilenam occinere cœperunt : paratos ſe, & in formulam Alexandri jurare, & ejurare quidvis, modo detur, & liceat ſibi ſecuris, gratiam per ſe efficacem defendere. Quo pacto ita volunt ? Niſi, quia ſentiunt, ſalvum ſibi manere ſuum Ianſenium, quamdiu ſalva maneat gratia per ſe infallibiliter efficax ? Mihi quidem hic eorum ſenſus diſplicet, ſed an tibi non probatur Vir Eximie ? Sin minus probatur, agnoſce amabo, & palam doce inter gratiam, quam Thomiſticè per ſe efficacem vocas & ais te profiteri, & illam, quam Ianſenius aſſeruit, verum quoddam diſcrimen intercedere. Quamdiu huc non eniteris, vides opinor, quomodo ex illo tuo ſcopo, quem attigiſti, & quà ratione ſcopos ſexcentos alios, negotio non majori poſſes attingere, immiſſa ſagitta in te reſiliat, & plagam tuam non ſanet, ſed exaſperet.

§. IV.

Scopus quartus, quem Eximius non tetigit.

IS erat ſcribis §. 9. oſtendere *quid mali natum ſit in Eccleſiam derivari ex illorum ſententia, qui ex conſtitutionibus Pontificiis inferunt dogma gratiæ per ſe efficacis damnatum eſſe.* Mala autem illa deinde ſex enumeras : ſingulis aliquod remedium lubens præſcribam, quamquam & hic ſcopus, quemadmodum proximè ſuperior, ſpectet ad ſcopas diſſolutas.

PRI-

PRIMUM MALUM.

Est diminutio Auctoritatis SS. Augustini & Thomæ.

RESpondeo, timor hic est panicus Eximie Domine: vel enim metuis, ne vilescat utriusque Sancti Doctoris auctoritas apud Catholicos, vel apud Heterodoxos, vel apud utrosque simul: apud nullos autem eorum periculum est vel minimum, quod sic evinco: Agamus primo de Catholicis, de illis enim æquum est, ut magis solliciti simus. Catholici isti omnes, qui proscriptam esse existimant doctrinam de gratia per se efficaci, simul existimant, & tuentur mordicus doctrinam istam neque Sancto Thomæ uspiam neque Augustino placuisse, quare nullum periculum est, ne apud eosdem Doctorum istorum, quos à se stare credunt, vilescat auctoritas. Iam videamus de hæreticis: Nihil illi tribuunt Pontificum constitutionibus quibus non obstantibus clamabunt Augustinum totum esse suum, ut clamabat Lutherus: fidei professionem ex ejus avulsis & malè inter se commissis laciniis contexent, ut contexere se posse gloriabatur Calvinus, sibi indent cognomen Augustini, ut sibi indidit Wicleffus: uno ore clamabunt, se esse Thomistas, ut in libro adversus Scultetum clamat Petrus Jurius & hoc semper habebunt magnificum & ingens, ut Pontificum Sanctionibus opponere possint magna Augustini & Thomæ Nomina: undè ergo vilescet aut periculum ullum subibit Sanctissimorum istorum Doctorum existimatio? Patet itaque quod dicebam, timorem hunc planè esse panicum. Quod si jacturam aliquam nominis aut autoritatis pati possent Augustinus & Thomas, certè non aliundè eam paterentur, quam quod in damnatorum dogmatum patrocinium malesferiata quædam ingenia utrumque reluctantem trahant, & in hunc finem interdum ita extollant immodicè, ut cum Pontificiis Decretis non tantum committant, sed ipsis æquare videantur Scriptoribus Hagiographis, dum non tam Augustinum & Thomam, quam sua somnia venerantur, quæ sub eorum umbra securè depereant. Hos insectare, his irascere, Iansenium tuum exagita, invade Arnaldum, non eos, qui Thomam & Augustinum Ecclesiæ Romanæ, Innocentio X. & Alexandro VII., ut eadem sentientes, vindicant, sed non ausiis pugil Batave, qui si animi tui sensa, quæ nunc silentio aliquousque prodis, apertè exponeres, ipse fatereris ac contenderes, Augustinum & Thomam, Iansenio patrocinari in damnatis

natis suis articulis, in quo si fallor, falsitatis me redargue, quod non facies, nisi pertinaciam ponas. Ex hoc oritur quod metuis.

SECUNDUM MALUM.

Estque Confirmatio Acatholicorum calumniantium, Ecclesiam Romanam damnasse doctrinam S. Augustini & quod pejus est S. Pauli.

RESpondeo: hæc credo te, tuosque religio tenet, quo minus judicium submittatis constitutionibus Pontificum, quâ parte sensum Jansenii damnant: nam ut testis est è tuis aliquis Auctor libelli, cui titulus: *Reflexion de Religion & d'etat sur le Formulaire* &c. pag. 8. & 9. *si solenniter profiteamur cum juramento sensum hæreticum, in quo V. Propositiones damnatæ sunt, esse sensum Iansenii, agnoscendum erit doctrinam S. Pauli, & S. Augustini, in materia de prædestinatione & gratiâ hæreticam esse.* Pergit ad finem paginæ 9. *Apparet ex lectione Iansenii, ejus doctrinam non esse aliam, nisi illam, quam S. Augustinus sustinuit contra Pelagianos: atque ea unica ratio est quare Religionis Zelatores* (nonne & tu ex illis es Doctor Eximie?) Quare inquam Religionis Jansenianæ Zelatores *tanta cum firmitate recusent agnoscere V. Propositiones in sensu damnato esse Iansenii:* neque hoc unius tantum de communi Janseniano grege judicium est: lectionem eam jam pridem veteranus factionis Magister Arnaldus præscripsit in apologia Jansenii in præfatione ita docens: *Doctrina Iprensis Antistitis, non est alia, quam S. Augustini.* imo quod ibidem subdit: *non potest sine voluntaria, & portentosa pertinacia negari, propositiones Baii, quæ reperiuntur in Iansenio, esse puncta capitalia doctrinæ S. Augustini:* & iterum: *Augustini doctrina per Iprensem Antistitem potentissimè stabilita est.* Denique *Iansenius clarissimè & solidissimè explicuit cælestem S. Augustini doctrinam super materia de gratia.* Et erit post hæc aliquis, qui citra immanem calumniam in Romanam Ecclesiam, asserere possit, per constitutiones Pontificias proscriptam esse Jansenii doctrinam, quæ, ut idem Arnaldus ibidem scribit, *non est alia quam S. Augustini?* Quid hoc aliud esset, quam confirmare Acatholicos, dum doctrinam Jansenii (quam nil nisi Paulum & Augustinum spirare dicunt) exprobrant à Pontificibus esse damnatam? Quid inquam hoc aliud esset, quam Paulum & Augustinum cum Pontificibus committere? nam, ut

ut iterum Arnaldus repetit : *Jansenii propositiones damnari non possent tamquam hæretica, aut tamquam erronea, nisi Sacra Sedes & tota Ecclesia de approbatis erroribus, & hæresibus accusentur.* Huc metus tuus prospicit Vir Eximie, ne, si ostendatur, doctrinam tuam de gratia per se efficaci, quam non audes asserere diversam esse, & hoc silentio satis prodis esse eandem cum doctrina Jansenii, si inquam ostendatur illam Pontificiis decisionibus esse contrariam, contendant inde Calvinistæ, quibuscum agnoscis in hoc puncto plenam tibi esse concordiam, Pontifices hanc doctrinam in Jansenio proscribentes, opposuisse se Pauli & Augustini placitis, atque ita quo hunc scopum magis promoves hoc altius Jansceniano luto te immergis. Malo huic remedium præscribet responsio sequens.

TERTIUM MALUM.

Est obstaculum conversionis prætensè Reformatorum.

Respondeo : studium & zelum tuum probo Vir Eximie, modo sit secundum scientiam. Rectè facis, cum de tollendis obicibus, qui fratres nostros devios remorantur, tam sollicitè cogitas. Verum malos medicos imitari videris, qui ægris indulgendum existimant, quidquid appetunt; subducendum, quidquid aversantur. Putasne tam mirificè te levem esse & misericordem, cum tam multum judicas hæreticis esse tribuendum ? Ego crederem crudelem esse me, si essem sic misericors. Si hæc te agit misericordia, cur non das hæreticis, quod ipsi se ex Paulo & Augustino invictè conficere plenis buccis gloriantur, nulla esse hominis in hoc statu æternæ vitæ merita ? Ita ex Iansenii, & Arnaldi tui, tuisque principiis manifestè se colligere jactat laudatus à te Iurius, in colligendo hic minimè infelix. Cur id non indulges, & illo indulto, cur non sis æque liberalis in cæteris, pro quibus nomen & Pauli & Augustini usurpant ? Ita multiplex fiet ad vos Calvinistarum accessio, aut vos verius ibitis magnis passibus ad ipsos. Permitte interim, ut medici longe peritioris, & ab Ecclesia approbati ego instructiones sequar. Is est S. Ignatius, ne exhorresce, Vir est mitissimus, & summo ardens hæreticorum amore, licet hæreses oderit odio vaticano, & simile semper odium filiis suis inspiraverit. Is in aureo suo de exercitiis spiritualibus libello quoad omnia à Paulo III. approbato hanc inter cæteras regulas *ut cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus* decimam septimam tradit his verbis. *Neque itidem*

ċem prædicandæ , & inculcandæ gratiæ Dei usque adeo insistendum , ut serpere inde possit auditorum animis lethalis error , negatâ liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffusè quidem loqui fas est , Deo aspirante , sed quatenus in gloriam ejus uberiorem redundat , idque juxta modum convenientem , nostris præsertim temporibus : ne & liberi arbitrii usus , & operum bonorum efficacia tollatur. in iisdem regulis multa saluberrima contra lapsos in fide præscribit remedia , & inter cætera quædam tuo morbo curando peridonea, quale illud est quod Regulâ primâ præcipit:*sublato,* inquit,*proprio omni judicio tenendus est semper paratus promptusque animus , ad obediendum veræ Christi sponsæ , ac Sanctæ Matri nostræ* : & decimâ tertiâ tamquam summè necessarium injungit , *ut ipsi Ecclesiæ Catholicæ omnino unanimes , conformesque simus* (audi quousque) *si quid , quod oculis nostris apparet album , nigrum illa esse definierit , debemus itidem , quod nigrum sit pronuntiare* , immane quantum ab hac obedientiæ cæcitate hactenus distas Eximie , & tamen ea necessaria est , *ut cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus.* Attende quæso rationem quæ ad cæcam hanc obedientiam , Ecclesiæ filium movere debeat & his verbis subnectitur:*indubitatè namque credendum est eundem esse Domini nostri IESV Christi , & Ecclesiæ orthodoxæ , sponsæ ejus spiritum , per quem gubernamur , ac dirigimur ad salutem.* Et huic spiritui tu auscultare detrectas & solenniter definienti fidem habere renuis:sed de eo actum est supra , illud unum modò voveo, ut hæ regulæ medicina tibi sint ad salutem. Nunc ad propositum redeo. Miror & doleo Vir Eximie , id à te recenseri inter obices , & obstacula , quo nihil orthodoxis scriptoribus visum est aptius ad applanandam viam. Estne obicem ponere fratribus , ad Matris suæ Ecclesiæ Romanæ gremium reversuris, manifestè illis ob oculos ponere fœdos Lutheri & Calvini lapsus in materia de gratia & libero arbitrio, in qua Paulum & Augustinum suos esse falsò gloriantur? Ego hactenus existimavi , & etiamnum existimo , id esse obicem tollere. Estne obicem ponere Iansenium , quem , ut Calvini sui sincerissimum interpretem venerantur ac suspiciunt , cujus lectione in suis se placitis confirmari palam asserunt , solidissimis rationibus impugnare , & pluries in ipsam veritatem impegisse , luculenter ostendere ? Estne obicem ponere , sententias commentis Iansenianis affines ablegare , tamquam non dissimili aspersas fuligine ? Quid quæso magis , aut æque errabundos illos , potest ad nos pellicere , quam si vicerimus illos in errore manifesto versari ? Et tu adhuc quereris obicem à nobis Heterodoxis poni , quo minus redeant ad matrem , dum sententiam de

 gra-

gratia per se efficaci tuo sensu intellectam, quam non ausis agnoscere esse aliam, quam, quæ à Iansenio asserta fuit, impugnamus eo modo, qui illius errori directè oppositus est? Audi quid de hoc negotio censeant Academiæ nobilissimæ Moguntina & Herbipolitana, de reducendis hæreticis, quibus circumcessæ erant, maxime sollicitæ, quæq; reducendi artem longo usu dididerant. In litteris ad Clementem VIII Herbipolitana sic pronuntiat *Beatissime Pater, Pontifex maxime, inaudivimus in hac Academia nostra Herbipolensi inter nonnullos Theologos Catholicos, non ita pridem excitatam de divina gratia vi, & efficacia controversiam modo in Vrbe tractari, valdè dolemus è dono gratia aliàs homini ad pacem dato, controversiam moveri; veremur etiam ex hac parva scintilla, magnam in Ecclesia flammam, quam Deus clementer avertere dignetur, oriri posse; utinam & sectarii in Germania, quando ad eos fama deferetur; aliquot è Catholicis Theologis opinari, per divinam gratiam sic hominis prædeterminari voluntatem, ut nequeat cum ejusmodi motione adjungi dissensus, non magis confirmentur in sua semel erroris sententia concepta de libertate nobis per cælestis gratia potentiam erepta* &c. Moguntina vero Bellarminum & Stapletonum impensè laudat, quod viam illam institerint in revincendis Calvinistis, quam ego probo maximè, tuque improbas. *Constat,* scribit ad eundem Pontificem, *Doctissimos quosdam Theologos, nominatim Illustrissimum Cardinalem Bellarminum, & Thomam Stapletonum, sententiâ illâ, quam Molina sequitur, nixos, Calvinianorum dogmata hactenus evertisse, & Concilii Tridentini sanctiones, defendisse, quo præsidio si destituti fuerint, tum ingens apud Catholicos orietur scandalum; tum causa præbebitur Calvinistis quasi de parta contra nos Victoria triumphandi* &c. Liceat his domesticum adjungere testimonium Doctissimi Suarezii qui illam expugnandi, & convertendi hæreticos methodum, tamquam aptissimum instrumentum, inspiratam S. Ignatio existimat & ab eo dimanasse in universam Societatem, quam speciali modo elegit Deus, ad devios à fide, in viam salutis revocandos, ita scribit tom. 4. de religione lib. 9. cap. 5. *Occasionem* sumo *advertendi zelum, quem nunc habet Societas, rectè explicandi concordiam gratia cum libero arbitrio, & convenienter loquendi & accommodatè ad resistendum Luthero, aliisq; hujus temporis hæreticis, eundem fuisse in Patre nostro Ignatio, & vel ab illo in Societatem manasse, vel eundem spiritum, qui hanc religionem movet ad resistendum hæreticis, hujus esse doctrina auctorem.* Ita illi senserunt, quorum prudenti judicio plus defero, quam inani tuo timori. Vis ex me intelligere, qui potissimum hæreticorum ad veram fidem con-

conversionem impediant ? Loquamur quod res est : illi ponunt obicem (ne dicam , tu ponis) qui Calvini in hac parte probant dogmata, qui triumphi materiam probent , ex qua de nobilium , nec paucorum ad se papistarum accessione verè glorientur :cur enim ,inquiunt, Samuele Maresio Duce in Apologia pro Jansenistis contra Romanum Pontificem & Jesuitas , cur non rectè sentiamus in cæteris , quæ Papistæ oppugnant , qui rectè sensisse nos hactenus in uno ex capitalissimis dogmate , fatentes habemus ipsos Papistas , quos antea inimicos senseramus : pergant modo Augustinum volvere eâ , quâ cæperunt diligentiâ , mox nobiscum conspirabunt in iis quæ de Cæna Dominica constanter credimus , neque major difficultas erit de cæteris. Hæc illorum non inanis gloriatio : sed pergamus. Illi ponunt obicem ,qui communem Matrem Ecclesiam fastidiunt & in Romanos Pontifices irreverentes sunt. Reducere ad Matris gremium Heterodoxos cupis. Laudo. Sed vide , ne quos unâ manu reducis , abducas , & seducas altera. Certe non video , quid magis possit abducere & seducere,quam, si te ipsum intelligant , Theologum esse non tam Romanum , quam Jansenianum , & cui constitutiones Pontificiæ graves sint. Si te ipse amas , & proximi conversioni studes , per salutem tuam oro te , audi Christi Vicarium. Qui Christi oves sunt vocem ejus audiunt. Romanis aliquid plus , quam Lerdamensibus oraculis tribue. Quod ni facias frustra aliquem laboris tui fructum expectas , & quod plus est , animam ipse tuam , quâ nihil tibi potest esse carius, præsentissimo exponis discrimini. Utinam verbis hisce meis , quæ mihi singularis in te amor dictat Vir Eximie , tam potens cæléstis auræ sibilus aspiret , ut obicibus omnibus altior , quos Magistrorum tuorum auctoritas, amor gloriæ , quique homines retrahit à palinodia pudor , solet obvolvere , veritati tandem manum utramque des , ita non tibi soli , sed quos reduces , fratribus proderis plurimum. Hæreat altè infixa menti tuæ hæc Christi vox : *quid prodest homini si Vniversum Mundum lucretur , anima verò sua detrimentum patiatur ?*

QUARTUM MALUM

Sunt , *criminationes injuriosæ & persecutiones adversus gratiæ per se efficacis defensores , illos etiam , qui Jansenio minimè favent.*

RESpondeo. Injuriosas criminationes odi cane pejus & angue : sed quis criminatur ? & ut tua phrasi utar , quis persequitur gratiæ

tiæ per ſe efficacis defenſores, qui Ianſenium apertè ejurant ? Thomiſtas hic deſignare cupis, ita colligo, quis eos iniquè vexat ? Non diffiteor bella quandoque ſcholaſtica gerimus, ſed amica, quæ potius ad ſcholaſticæ militiæ exercitium faciunt, quam ad diſſenſiones animorum, gladiis obtuſis pugnamus, neque ullum vulnus infligimus. Thomiſtarum doctrinam cenſurâ notari vetuit Roma, prompti paremus, notâ nullâ afficimus. Neſcio undè tam meticuloſus tu ſis Vir Eximie, qui Magiſtrum habuiſti cognomento *intrepidum*. Pone hunc timorem res Thomiſtarum eſt in vado.

QUINTUM MALUM.

Turbæ frequentes variis in Eccleſiis ſucceſſu temporis ciendæ.

RESpondeo: deſinant Ianſeniſtæ eſſe *publica tranquillitatis perturbatores*, quales illos teſtatur Alexander VII. Ponant contumaciam, & mali iſti corvi, pejora ova non excludant, redibit ſua Eccleſiæ ſerenitas, non facilè deinceps perturbanda, niſi videremus, & longo obſervaſſemus uſu, hæreſim ex hæreſi ſemper naſci, & novi aliquid monſtri ſuboleſcere, ut ex Calviniſmo Ianſeniſmus prodiit, ex illo Quietiſmus, quem in cunis gaudemus eſſe extinctum utinam mater illa non ſit ſecundò fæcunda!

SEXTUM MALUM.

Indignatio S. Sedis.

HAnc tu Vir Eximie, hanc fæderati tui & *Supplicantes* curant ſcilicet: hanc metuunt & quidem alpibus interjectis, qui, quod alpes transvolat, non pluris faciunt, quam inane murmur, quo imbelles animi territantur, vel potius, qui alpium oppoſitu vaticana fulmina penitus comminui garriunt ut non ita pridem ex tuis ſymmiſtis aliquis ſcribebat: indignatio S. Sedis Ex: Martinum de Swaen ſollicitum habet: quis credat? Ex: Domine nulla metuenda eſt S. Sedis indignatio iis, qui decreta ejus naſo non ſuſpendunt adunco, ſed ſuſpendentes publicè redarguunt, & verbis & exemplis ad debitam reverentiam compellunt. Si iratam habere verè times S. Sedem, ſtatutis ejus citra exceptionem obtempera. Nunc reliquos duos ſcopos tuos inveſtigemus ac videamus num felicius in eos collimes. §. V.

§. V.

Scopus V. quem Eximius tetigit infeliciter.

De eo differis §. 10. & in illo situm ais, *quod gratia per se efficax, sub triplici potissimum larva Manicheismi scilicet, Calvinismi, & Iansenismi non semel fuerit oppugnata* in quo probando operosè deindè sudas conquisitis undecumque scriptis ac Iesuitarum Thesibus, inter quas sub me aliquando defensas etiam introducis.

Respondeo: quid hic tibi velis Eximie Domine, si significationem vocum consulam, vix assequor, adeò malè mentem tuam exponis. Sub larva Manichæismi, Calvinismi, & Iansenismi gratiam per se efficacem impugnare, mihi sic sonat. Manichæo, Calvino, Iansenio vulnus infligere, ex quo obliquè ictus resiliat in gratiam per se efficacem, quod si sic accipis, jam agnoscis ultrò, hæc monstra impugnari non posse, nisi simul gratia per se efficax aliquid patiatur. Quod si de gratia per se efficaci prout à te asseritur, affirmatum cupis, facilè consentio sine ulteriori probatione. Si etiam de gratia per se efficaci secundum naturam, quam Thomistæ illi indunt dictum velis parvam illi gratiam tibi debent pro ea commendatione, sed hæc tua mens non est: id unum voluisti dicere, sed non expressisti iis, quibus debuisti verbis, nonnullos gratiam per se efficacem sic oppugnare, ac si per eam Manichæismus, Calvinismus, Iansenismus suscitaretur, ita mentem tuam ex adjunctis colligo: sed inficiari nemo potest, quin ex profligatis illis erroribus, magnum argumentum sumatur contra gratiam per se infallibiliter efficacem, quæ secum dissensum absolutè pati nequeat, atque adeò non opus erat, ut probares, & Iesuitarum scripta, ac Theses evolveres eorumque testimoniis pagellas tuas farcires. Si majores tantum tuos cosuluisses, quos meritò præ Bajo & Iansenio suspicere deberes, Ruardum Taperum, Cunerum Petri, Ioannem à Bononia, Thomam Stapletonum, Ioannem Malderum, Ioannem Wiggers, potuisses hæc in Stapletono legisse, ut unum pro multis citem, Promp. Cathol. Fer. 6. Hebd. S. *Fatetur*, Calvinus, *efficacem à se gratiam, quam ponit novellum esse, suique cerebri commentum: dignum sanè dogma, quod ab homine tam impio inventum, Viri docti complectantur.* Sed quid aliorum dicta accersam? Tu ipse Eximie Domine id ipsum agis; seu verius Auctores istos agere insinuas, qui Calvinistarum hodiernorum placita eadem esse cum tuis, & Catholica esse pug-

nas, neque audes dicere à Jansenianis placitis esse diversa. Cum igitur Manichæismus, Calvinismus, Jansenismus hac in parte germanæ sint sorores, ejusdem Patris diaboli filiæ, quid miri est, si gratiam à te propugnatam, sororibus istis tam similem, iisdem quis argumentis impugnet, quibus hæreses istæ impugnatæ & ab Orthodoxis Scriptoribus expugnatæ sunt? Attendis quomodo hic tuus scopus rursus annumerandus veniat scopis dissolutis? Quis enim inde concludat, quod concludendum unicè erat: Erga Eximius Martinus Swanius immeritò de Jansenismo suspectus est?

§. VI.

Scopus sextus, quem si Eximius tetigit, tetigit incassum.

D*ixeram*, scribis Epistolæ tuæ §. 11. ***me ostensurum gratiam per se efficacem in hunc usque diem stetisse inexpugnabilem, neq; hic ullatenus à scopo aberravit Dissertatio mea.***

Respondeo: Modica distinctione evanescit quidquid hic congeris Magister Eximie: Gratia per se efficax Janseniana stetit hactenus inexpugnabilis, nego & pernego: Expugnata enim est Clarissimorum Theologorum scriptis, & Pontificum atque Ecclesiæ auctoritate fracta ac elisa est, ut Orbi notum est universo: Gratia per se efficax Thomistarum sensu stetit hactenus inexpugnabilis, subdistinguo, id est nullo Sedis Apostolicæ judicio perculsa est., vetita est censurari (quamquam id non significet vox inexpugnabilis) transeat: id est, non est impetita iis argumentis, aut impeti non posset talibus, ut ex iis aut non possent, aut difficillimè possent se expedire Thomistæ nec nego nec affirmo, sed Eruditorum hominum ac partium studio liberorum, de hoc posco judicium. Verum de hac mihi tecum nulla fuit, certè non fuit potissima contentio: Gratiam per se efficacem impugnavi, quæ talis à te descripta est, ut existimes non posse te Iansenio valedicere, nisi isti tuæ gratiæ valedicas, & majorum tuorum doctrinæ nuntium remittas.

Rursus hoc loco genuinum te Thomistam probas Eximie Domine, & habes undè glorieris te tuum scopum attigisse, quando ut fidem facias, gratiam per se efficacem in hunc usque diem stetisse inexpugnabilem auctorem inducis, & lectoribus commendas, quo Iansenista vix alius est manifestior, & minus Thomista, aut Thomista tui similis, ut inde appareat, de qua gratia per se efficaci intendas loqui, dum contendis

tendis eam esse inexpugnabilem. *Virum* scilicet *Eruditum* ut scribis auctorem libri cui titulus *Tradition de l'Eglise Romaine sur la Grace qui exhibeat Traditionem integram Ecclesiæ Romanæ de Gratia per se efficaci* : sic ille tibi concinit tom. 3. pag. 152. *super materia de Gratia non est amplius solidum dissidium inter Catholicos & Calvinistas*. Eodem tom. pag. 201. & 202. verba ejus fideliter latinè expressa do : *Cum discipuli Calvini deseruerint extremum, in quod se præcipitaverat eorum Magister destituens libertatem voluntatis humanæ, ad sustinendum jus Omnipotentiæ divinæ, & redierint ad justum medium sensus Ecclesiæ, oportet Iesuitas ex sua parte facere tantundem, & de altero extremo, quo tutantur libertatem hominis, redire etiam ad medium sensus Ecclesiæ per veræ* JESU *Christi gratiæ confessionem.* Calvinistæ quotquot sunt Synodum Dordracenam sequuntur, & negant, ac pernegant se à Calvini Principis sui placitis deflexisse, & contrarium asserentes mendacii arguunt ac convincunt, quos inter eminet Iurius familiaris tibi tuisq; auctor, quod proin ignorare non potestis : si fallat in eo aut fallatur, cur neque tu dum doctrinæ ejus subscribis, neque hic Symmista tuus, Calvinistas in hac parte revincitis ? Gaudent tamen sua dogmata quæ agnoscunt, & gloriantur à Tridentina Synodo & Ecclesia Romana proscripta esse, à vobis probari, & catholica censeri, quia ubi illi Romano-Catholicam fidem fastidiunt, vos ad Ecclesiam Calvinianam magnis passibus acceditis. Et hæc est Ecclesiæ Romanæ de gratia perpetua traditio, de qua ita gloriamini ? Pharisaica enimvero, non Apostolica, Manichæa, non Christiana, hæretica, non Catholica ! At moderni Calvinistæ frequentius adhibent libertatis & liberi arbitrii nomen : esto, sed illo sensu adhibent, quo non repudiabat Calvinus, imo vero, quo disertè profitetur, nominis hujus usurpationem pati se posse, si nempe idem significet libertas, & libentia, si quidquid ratione duce sponte & libenter velle dicimur, dicamur libere velle : si coactio aut violentia libertati opponatur, non necessitas: verba ejus ante hac aliquoties reddidi, quæ non lubet iterum describere.

Audi cæteras, quandoquidem tibi tam gratæ sunt auctoris ejusdem, tibi concinentis cantilenas : pag. 189. *Concilium Tridentinum*, ait, *propriè non condidit aliquod decretum, in quo ullum genus gratiæ condemnet*. Quis igitur furor incessit Calvinum ? Cur tantopere debacchatus est in Neptunos, ut per ludibrium compellabat Tridentinos Patres, si sententiæ illius de gratia nullum vulnus à Concilio illo inflictum sit ? Cur Dordracena Synodus Calvino devotissima, toties, tam acriter sanctiones hasce Tridentinæ Synodi improbavit ? Si nullum genus gra-

gratiæ condemnavit , liberum itaque erit, salvis illius Concilii decretis, gratiam profiteri apertè , rotundè , sine fucis necessitantem , qualem Lutherus & Calvinus adstruxit in hoc magis ingenui præ iis, qui cum rem eandem statuant , nomen involvunt per ambages. Quid ni id liberum sit salvis Concilii decretis, si nihil super hac causa Synodus Tridentina sanxit ? Apage vesanum Concilii Tridentini interpretem.

Sed , non ex hoc solo capite tibi placuit hic scriptor , habuit & aliud forte non injucundum , quo te traheret ista siren. De Molina magnificè & sentit , & loquitur atque adeo de iis omnibus , quos appellare vobis placet Molinistas. Aures purga & arrige Vir Eximie : ita canit pagina 150. *Si Calvinus & Molina secuti fuissent traditionem & Sanctos Patres , primus ad salvandam omnipotentem IESV Christi gratiam , non rejecisset liberum arbitrium , secundus ad salvandum liberum arbitrium, non negasset omnipotentem Dei gratiam ambo in oppositis suis erroribus æque cæci.* Et quasi parum illi sit Molinam Calvino æquiparasse , altius assurgit pag. 151. *Calvinus in materia de gratia minus injurius est Deo , quam fuerit Molina* ; rationem subnectit , *quia ille defendit jus Dei in creaturam , hic videtur se declarasse pro creatura contra creatorem.* pergit pag. 182. *Discipuli Calvini quantumvis haretici in eo superant Molinistas , quod rationibus inducti intellexerint liberam cooperationem voluntatis cum gratia efficaci , redierintque ad doctrinam discipulorum S. Aug. & Thomæ.* An non juvabat ad hanc cantilenam aures adferre purgatas ? Pejor est Molina Calvino , & quo non ? Sed bene habet , quod ab iis solis talis habeatur Molina , qui Romam ipsam habent ut Massiliam ; undè gloriosum potius ipsi est cum Principe Orbis Ecclesia , & Urbe Sacrorum Domina , Religionisque custode iisdem affici contumeliis , iisdem probris insigniri.

Si necdum cantilenarum istiusmodi tenet satietas , en tibi aliquid ad lyram Jansenii factum pag. 465. *Gratia sufficiens , sine qua peccatum vitari non potest , non est necessaria , ut peccatum possit imputari peccatori , in præsenti statu naturæ corruptæ.* Quid videtur Eximie Domine nonne bellissimè concinit Iansenio ? Nonne si hæc vera est , vera debet esse Ianseniana 3. *Ad demerendum in statu naturæ lapsæ , non requiritur in homine libertas à necessitate.* Et hunc tu nobis auctorem commendas , dum Iansenismi suspicionem procul à te Epistolâ hac Apologeticâ amoliri cupis ? Non capio , semper sic suspicionem illam amoliri studes , ut videaris altius eam Lectorum animis velle infigere. Fortè tibi placet hoc Auctoris tui effatum , quia ejusmodi est, ex quo populo commendare possis Confessarios istos , qui vulgo rigoristæ audiunt,

diunt, ut commendabas in tua declamatione Quodlibetica, tamquam mitiores, quosque facilius peccantium misereat, quam misereat istos, quos vulgo depingitis ut laxos: sciunt quippe, aiebas, certè sic suis placitis convenienter existimant rigoristæ illi, istos reos auxilio fuisse destitutos, sine quo peccata vitare non poterant, adeoque non esse magnopere iis irascendum, sed condolendum potius.

Nunc altiore voce musicus tuus intonat pag. 465. *Necessitas gratiæ sufficientis ad evitandum peccatum inventum est inimici gratiæ IESV Christi, & artificium, per quod in Ecclesia reviviscat Pelagianismus, vel potius introducatur novus Pelagianismus primo periculosior, & magis impius.* Succinis ut ille præit Eximie Domine, & censuras a probato tibi auctore latas, etiam probas? Pelagianismum in Ecclesiam invehunt primo deteriorem, quotquot cum Romanis Pontificibus & Ecclesia universa gratiæ sufficientis necessitatem adstruunt, & Manichæismum vestrum exscindunt? Erubescis, salva res est, non audes, pudet te temeritatis, qua se auctor tuus sivit abripi; certè pudere deberet.

Colligamus modo quo pacto scopum tuum hic iterum assecutus sis: Lutherani, Calvinistæ, Iansenistæ tuentur gratiam per se efficacem: tuentur illam quidam etiam è Catholicis, sed Catholici isti Lutheri, Calvini, Iansenii sententiam agnoscunt legitimè damnatam verèq; hæreticam esse, & rationem se inire pugnant gratiam per se efficacem propugnandi à Lutherana, Calviniana, Ianseniana longè diversam: Eximius noster licet id fortè quoque daturus sit de Luthero, forte & de Calvino, de Iansenio dare detrectat, Calvinistas recentiores habet pro Catholicis, rationem non ostendit se inire aliam propugnandi gratiam per se efficacem, quam ineant Calvinistæ & Iansenius ipse. Ergo Eximius noster immeritò suspectus est de hæresi, neque quidquam habet commune cum Iansenistis. Frustra fatiges te Magister Eximie ut ostendas ex hisce tuis antecedentibus deductionem hanc fieri posse legitimè, & luce clarius apparet, te à scopo hoc qui Primarius esse debuerat, aberrasse quam longissimè, ut minimè peccasse videar, quoties tot scopos tuos appellavi scopas dissolutas: volui tamen ad singulos aliquid responsi dare, ne silentio meo insultares, &, ut fecisti, triumphares inaniter. Quod si similes scopos à vero scopo alienos posthac multiplices, ero & manebo ut supra dicebam mutus ut piscis: si quid ad rem dicere cupis, & mecum contendere, quæ de Synodi Tridentinæ & S. Augustini mente disputavi fac elidas, hæc tua debebat esse (postquam te de Iansenismi suspicione purgasses) cura præcipua: ve-

rum hoc adeò non fecisti; ut ne tentaveris quidem, probè tibi conscius, arcem vestram nulla parte magis esse debilem, & facilius expugnabilem, quam istac, licet gloriari soleatis esse firmissimam, & prorsus inexpugnabilem.

Quæ §. §. 12 13. 14. 15. 16. 17. 18. ad nauseam, & Lectoris etiam parum delicati fastidium rursus ingeris, jam refutata habes in Superioribus, neque mihi lubet responsa mea toties iterare, quoties easdem nænias tibi lubet instaurare: quare propero ad Conclusionem tuam sive Epistolæ tuæ Epilogum.

Epilogus ad Epilogum Eximii.

DE Præsidiis humanis quodammodo desperans in Deo fiduciam omnem collocas, & cælo solatium expectas, quando homines tibi adeo iniqui sunt. Existimas fore, *ut veritas increata Deus tuus te hoc suo cælesti effato confortet: beati estis, cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, mentientes propter me. Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* Beatus es Eximie Martine? Beatus es? Non invideo: sed an qui se beatos dicunt ipsi se decipiunt? Beatus es quia homines nonnulli maledictis te incessunt, & me maledicentibus istis annumeras? Ubi quæso, vel quando maledixi tibi? Quando sinistri aliquid imprecatus sum, aut nomen tuum affeci contumeliâ? Quisquis igitur sana tibi suggerit consilia, quisquis errantem te in viam studet animo sincerissimo & benevolentissimo reducere, qualem mihi esse Deus novit, tibi maledicit? An tu quoties Calvinistas cupis reducere, toties maledicis Calvinistis? Non existimo. Ego te persecutus sum? Meam credo indignationem veritus Lovanio fugisti: alii abivisse te dicunt majoris dignitatis & pinguioris, ac lautioris spartæ dulcedine invitatum, alii auctoritate aliqua majore compulsum. Quid verum sit, scis ipse. Ego non soleo duci rumoribus. Dixine ego omne malum adversus te propter Christum mentiens? Usque adeo ego IESU Christi hostis sum, ut omne malum adversus te mentiens evomam, quia tu IESUM Christum amas? Totus ad hanc tuam teterrimam suspicionem exhorresco. Et ego IESUM Christum amo, & nihil mihi est istoc nomine carius, ita me amet IESUS Christus: & adeo tibi minimè male volo, ut te velut alterum Ioannem in Christi IESU sinu positum videre desiderem, hoc meum votum ex intimis medullis haustum, cogitationibus tam nigris pensas? Utinam, utinam merces tua

sit

fit in cælis copiosa ? Id unicè opto : sed vereor, & multum vereor, ut votum hoc meum exaudiri possit, quamdiu Iansenium tantopere deperis, ut ejus sensui detrectes dicere anathema : quamdiu recentiores Calvinistas, qui à Calvini & Dordracenæ Synodi vestigiis non deflectunt, ut ipsi profitentur, hac in parte existimas sentire Catholicè. Vereor inquam, (utinam vanus sit hic metus) ne commune habeas cum Calvinistis & Iansenistis Cœlum, in quo superbi spiritus in homines superbos & opinionum suarum pertinaces dominatum, ac Tyrannidem exercent.

Sperabam fore, ut præclaris his Christi verbis abundè recreatus desineres : sed desinere non potes:*unum*, pergis, *priusquam finiam indicandum censui, nimirum animum mihi non esse, hisce tecum contentionibus diutius immorari, quandoquidem abundè satisfecerim.* Cur animus tibi fuit contentiones hasce suscitare primùm. Cur me nihil simile cogitantem provocasti ultrò? Cur intermissum certamen iterum renovasti? Sperabas semper exitum certaminis feliciorem, tandem, post tot irritos conatus desperas : piget tot pugnarum. Sapis, sed utinam citius sapuisses. Interim hoc habes solatii, & in eo tibi plaudis, *quod abundè satisfeceris* : solatium id tibi ereptum non volo, plaude tibi Domi tuæ quantum volueris, sed vide ut applausores habeas rectè sentientes.

Accedit, inquis, *& hac ratio, quod cum illis mihi res sit, qui in omni causa quantumvis infundata, de ultimo responso gloriam quærere videntur :* Argutè, bellè ! Magistraliter ! Eximius Martinus provocavit ad certamen, & lacessivit pacis amantem, hæc igitur illi debetur gloria, quod pugnæ initium dederit, & hanc quoque laudem aliquis illi invidet, quod finem certamini imposuerit, & victor leges dederit, quas silendo adversarius agnoverit ? Id ni fecero arrogans sim, & ambitiosus gratiæ captator. Neque me solum, sed socios meos mordes universim omnes: *in omni* tibi *causa*, QUANTUMVIS INFUNDATA *gloriam quærere videmur de ultimo responso* infelicem enimvero & miseram conditionem nostram, si silemus, ut nimium diu aliquando siluimus, si vel unus prodeat Iansenistarum Libellus, quem non statim convellimus, quia nihil novi occinit, si vel unam ratiunculam centies elisam taciti præterimus, silentium nostrum mox in argumentum victoriæ suæ vertunt Iansenistæ. Libellus ille plenis buccis invictus dicitur: mactantur illo Iesuitæ omnes ; nullus est, qui possit, aut ausit hiscere : sic modestiæ nostræ & silentio insultatur : si respondemus, si nihil prætermittimus, quod solida responsione non enervemus, si materiam hanc inanis triumphi præcidimus, vani, ambitiosi, gloriæ cupidi

su-

ſumus: Qualis qualis cauſa ſit, ultimi reſponſi gloriam aucupamur. Neque ſilere igitur, neque loqui Ieſuitis licet. O miſeros Ieſuitas, & ineluctabili peccandi neceſſitate conſtrictos! Quodque omnium eſt miſerrimum, neceſſitate neminem excuſante, ſi Ianſeniſtis fides eſt.

Eximie Martine, patere candidè me animi mei ſenſa proloqui: nunquam gloriæ cauſa (Deus mihi teſtis eſt) adverſus laceſſentem te proceſſi, ſed miſericordiâ motus, & animæ tuæ tuorumque diſcipulorum, qui te pro oraculo audire dicebantur, ſervandæ impulſus deſiderio. Si gloriæ ſtuduiſſem, alium mihi ſumpſiſſem adverſarium, & cui nominis plus fuiſſet, & plus dentium, & alia ratione certaſſem. Noli tibi blandiri, Vir non es tantus, ut quis te victo, magnum ſibi ſe feciſſe nomen ſperare poſſit. Tui tuorumque amor egit me in pugnam, non gloriæ cupiditas: quare quam potui modeſtiſſimè & ſinceriſſimè rationes tibi meas ſemper propoſui, ut in hac rurſus ſcriptione feci, ſperans tandem aliquid profecturum me, aſpirante præſertim cæleſti lumine, quod errores tibi tuos aperiret, & accedente impulſu divino, qui obſtinatam flecteret voluntatem. Expectationem meam fefelliſti hactenus, nunc tandem per animam tuam te quæſo, non meâ causâ, ſed ſalutis tuæ Eccleſiam Matrem tuam audi: ne ſis ſicut Ethnicus, & Publicanus: Janſenio, quem proſcripſit ipſa, valedic. Id non ego, non omnes boni dumtaxat, ſed JESUS Chriſtus à te flagitat, qui pro te ſanguinem ſuum fudit, quod firmiſſimè credendum eſt. Noli obliquos tramites ſectari, per quos girari amat tortuoſus coluber: Noli inhoneſtas veſtigare rimas, quibus elabaris, quarum hæreticos ipſos eorumque Principem Iurium pudeat: noli Phraſes incaſſum coacervare Thomiſticas, quibus Ianſenianam turpitudinem veles. Cum Theodoreto dic aperte anathema Ianſenio prout ipſe dixit Neſtorio: quod ſi feceris acclamabo & acclamabunt boni omnes: *Eximius Martinus Swanius Catholicus eſt, Catholicum Doctorem Cathedra Lovanienſis admittat: Chriſtiano illi nomen eſt: Catholicus cognomen.* Hæc erit ultimi reſponſi mei ſolida gloria: Doctori Eximio Martino Swanio plaudite.

EXIMIE DOMINE MAGISTER

D. V.

Humillimus Servus in Chriſto

LOVANII 12. APRILIS 1693. ISAACUS DE BRUYN

SOCIETATIS JESU.

IMPRIMI POTERIT. NICOLAUS DU BOIS *Librorum Cenſor* &c.

